S. RITUUM CONGREGATIO

I.

UTINEN.

R.mus D.nus Aegyptianus Canonicus Prugnetti Provicarius Generalis Archidioeceseos Utinensis a Sacra Rituum Congregatione sequentium dubiorum solutionem humillime postulavit, nimirum:

I. Utrum aqua baptismalis, Sabbato Sancto et Vigilia Pentecostes, benedicenda sit in ecclesiis tantum parochialibus, vel etiam in filialibus quae sacrum fontem legitime habent?

II. Et quatenus affirmative ad secundam partem, utrum sufficiat aquam benedicere, usque ad Ss. Oleorum infusionem exclusive in parochiali ecclesia, et inde aqua ad alias ecclesias delata, in singulis ecclesiis Ss. Oleorum infusionem peragere, vel debeat integra in singulis ecclesiis fieri benedictio?

III. Utrum deficiente clero in ecclesiis filialibus, vel eodem impedito mane Sabbati Sancti ob functiones parochiales, et vespere ob domo-

rum benedictionem, liceat renovationem fontis ad alium diem differre?

IV. Utrum Parochus in cuius paroecia plures sunt ecclesiae cum fonte baptismali, quique ius habet conficiendi in singulis renovationem sacri fontis, quam per se nequit perficere, debeat alium Sacerdotem delegare ad eam Sabbato Sancto et Vigilia Pentecostes peragendam?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae omnibusque expensis, rescribendum censuit:

Ad I. et II. *Negative* ad primam partem, *Affirmative* ad secundam, iuxta Rubricas et Decreta.

Ad III. *Negative*, et in casu adhibeatur *Memoriale Rituum pro Ecclesiis minoribus* iussu Benedicti Papae XIII editum.

Ad IV. *Affirmative*.

Atque ita rescripsit, die 13 Ianuarii 1899.

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

II.

SALERNITANA.

Hodiernus Prior Sodalitii a SS.mo Sacramento in Civitate *Eboli* nuncupata, Archidioeceseos Salernitanae, erecti anno 1540 per Bullam

Pauli Papae III, ut *Christi Corpus honorificentissime in Ecclesiis custodiretur et in processionibus deduceretur*, nomine suo suorumque Confratrum a Sacra Rituum Congregatione nuper expostulavit speciale Apostolicum Privilegium, quo iidem Confratres in Processione SS.mi Sacramenti praecedere queant novissimos sodales Tertii Ordinis Carmelitarum ibidem canonice instituti. Exquisita super hac re sententia tum R.mi Archiepiscopi Salernitani, tum R.mi P. Magistri Prioris Generalis Ordinis Carmelitici, Antiquae Observantiae, Sacra Rituum Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, omnibus accurate perpensis, enunciato postulato respondendum censuit: « Non expedire et attendendum esse ius commune quod Tertiis Ordinibus collegialiter, proprio habitu et sub cruce, incedentibus semper et ubique supra quascumque Sodalitates tribuit praecedentiam, iuxta Decreta etiam recentiora: *Dubii* 28 Maii 1886, *Lucerina* 4 Iulii 1887, *Monopolitana* 27 Martii 1893, *Nucerina Paganorum* 1 Martii 1894 et *Barcn* 27 Martii et 30 Novembris 1897; et prouti in una *Monopolitana* 23 Martii 1619, eadem Sacra Congregatio, referente Cardinali Bellarmino, sancivit de praecedentia monachorum supra mendicantes.

Atque ita rescripsit, die 18 Februarii 1899.

C. Card. Mazzella *S. R. C. Praef.*

L. ✠ S. Diomedes Panici *Secretarius.*

EMENDATIO

In secunda pagina proxime praeteriti numeri, ad lineam octavam, post verbum *omnes* supplere lectores velint « qui », sensumque absolutum habebunt.

QUAESTIONES ACADEMIAE LITURGICAE ROMANAE

Circa « ADDENDA ET VARIANDA » in Rubricis

III.

Titius, Parochus romanus, et Rubricarum adeo peritus ut vix Calendario utatur, officium recitaturus est de infra octavam Dedicationis Ecclesiae suae, dum commemorare quoque debet Dedicationem Basilicae SS.mi Salvatoris. Cumque mutatam Rubricam satis sciat de com. festi ad instar simplicis redacti, valde miratur quod illam adimplere nequeat. Nam dicta Rubrica praecipit, ad Laudes pro commemoratione festi simplicis instar, antiphonam et versum esse sumenda e primis Vesperis, quorum tamen versus idem est ac versus de Laudibus. Eapropter implicatus antiphonam quidem e primis Vesperis, sed versum e secundis accipit, dum interim et novam legem censura notat, et antiquam simpliciorem laudat, quam optime applicari iudicat tam pro festo simplici, quam pro redacto ad instar simplicis. *Quaeritur :*

1. *Quid antiqua Rubrica in casu statuerit, quid nova, et utrum merito et quare, haec superaddita a S. R. Congregatione in praesenti fuerit?*

2. *Quare antiqua Rubrica, de qua in casu, dicat* « nisi aliter signetur », *et qua de causa Rubrica nova mutaverit exemplum S. Agathae in aliud S. Angelae Mericiae?*

3. *Num pro Titio veritas in casu pugnet, vel quomodo illi reponendum?*

SOLUTIO

Ex dissertatione Rev. Dom. Iosephi Aloisii d' Adamo e Scholasticis magni Lycei gregoriani, habita in Ecclesia Congregationis Missionis prope Curiam Innocentianam, die 28 Decembris 1898; acta Epitome per R.mum Dom. Alphonsi Carinci ex Apostolic. caeremoniarum magistris.

I. Quid antiqua Rubrica in casu statuerit, quid nova, et utrum merito et quare, haec superaddita a S. R. Congregatione in praesenti fuerit?

Commemoratio, etymologice, aliud non est, nisi mentis revocatio ad res iam notas; in sensu autem liturgico, vocatur *memoria* vel *Suffragium Sanctorum*. Primis Ecclesiae temporibus, iuxta *Du Gange*, a Patribus latinis usurpata fuit ad significandam recitationem nominum illorum qui dicebantur *fideles*. Haec recitatio fiebat in Missa. Id eruitur etiam e *Collatione Carthaginensi, cap. 230*, ubi legitur: « In Ecclesia sumus, in qua Caecilianus Episcopatum gessit et diem obiit. Eius nomen ad Altare recitamus, eius memoriae communicamus tamquam memoriae fratris ».

Et Fortunatus, scribens de S. Martino *(lib. 10, poem. 10)*, ita hunc alloquitur : « Nomina vestra legat Patriarchis atque Prophetis — Cuius hodie in templo dipticus edit ebur ». Hoc dictum sit pro origine vocis statuenda. Attamen, uti patet, haec commemoratio, quae fiebat in Canone Missae, toto caelo differt ab ea quae fit die mortis anniversario alicuius Sancti, cum de eo fit Officium. Usus erat apud fideles, iam ab Ecclesiae exordiis, diligenter notandi inter acta Sanctorum monumenta imperitura, heroici animi et verae magnitudinis, diem obitus seu martyrii eorumdem. Insequentibus annis, acta eiusmodi, eodem die perlegebantur in Martyrologio et in Calendario, atque ita memoria recolebatur, et fiebat *commemoratio*. Mos est posterioris aevi, memoriam fieri alicuius Sancti etiam in aliis divini Officii partibus. Marténe opinatur primum invectum in Abbatia Montis Cassini, in qua, usque a seculo octavo, Monachi, post quotidianam recitationem Officii Beatae Mariae Virginis, commemorationem facere solebant sancti Laurentii M., sancti Benedicti et omnium Sanctorum, adiicientes aliam pro pace. Progressu temporis, hic mos, tam eminenter pius, coepit evulgari, atque ita diffundi, ut Ecclesia illum amplexata sit tamquam proprium. Id vero citra dubium accidit ante S. Pium V., etenim huius S. Pontificis aevo, iam in Rubricis Breviario praemissis videre est generales regulas, quae normas exhibent pro his commemorationibus faciendis in diversis Officiis. Hoc sensu accepta commemoratio a Guyeto definitur : « Pars quaedam exigua officii, in ipsius integri locum substituta et quasi vicem supplens *(lib. 4, sect. 1, cap. 1, q. 1.)* ». Regulae quae commemorationes dirigunt, eaedem permanserunt ab aevo S. Pii quinti usque ad annum 1882, quo Summus Pontifex, quem adhuc sospitet Deus, Brevi **Nullo unquam,** quasdam in illis intulit modificationes. Ab hac vero epocha tales per-

manserunt usque ad annum nuper elapsum, quo idem Pontifex denuo easdem reformavit.

En igitur, ut primae quaesitus pacti respondeamus, textus veteris Rubricae : « Commemorationes fiunt hoc modo : post orationem diei, in primis Vesperis dicitur Antiphona, quae posita est ad *Magnificat,* et in Laudibus quae posita est ad *Benedictus* in Communi (si propriam non habuerit) conveniens eius officio, cuius fit commemoratio. Post Antiphonam dicitur Versus, inde sumendus unde sumpta est Antiphona, scilicet post Hymnum Vesperarum et Laudum : deinde dicitur Oratio. Si Antiphona et Versus festi de quo fit commemoratio sumenda essent ex eodem Communi, unde sumpta sunt in Officio diei, i. Festo commemorationes variantur, ita ut in Vesperis sumantur ex Laudibus, et in Laudibus ex primis Vesperis eiusdem Communis, nisi aliter signetur. Et similiter si in secundis vesperis S. Agatae, etc. » *(Tit. IX, n. 8).* Videamus nunc quid novi inveniatur in reformata : « Commemorationes fiunt hoc modo : post Orationem diei in primis Vesperis dicitur Antiphona quae posita est ad *Magnificat,* et in Laudibus quae posita est ad *Benedictus* in Communi (si propriam non habuerit) conveniens eius Officio, cuius fit commemoratio. Post Antiphonam dicitur Versus inde sumendus unde sumpta est Antiphona, scilicet post Hymnum Vesperarum et Laudum : deinde dicitur Oratio. Si Antiphona et Versus Festi simplicis, de quo fit commemoratio, sumenda essent ex eodem Communi, unde sumpta sunt in Officio diei, in Festo commemorationis variantur, ita ut in Vesperis sumantur ex Laudibus, et in Laudibus ex primis Vesperis eiusdem Communis, nisi aliter signetur. Si vero ex eodem Communi unde sumpta sunt in officio diei, sumenda essent Antiphona et Versus Festi redacti ad instar

simplicis, tunc in primis Vesperis Antiphona et Versus sumantur e secundis, si Festum utrasque Vesperas habeat, in Laudibus e primis Vesperis, et in secundis Vesperis Antiphona sumatur e Laudibus et Versus e primis Vesperis, nisi aliter signetur: excepto casu quo commemoratio alicuius S. Virginis, etc. ». Antequam modo quocumque consideremus differentiam inter duas Rubricas, non erit superfluum in mentem revocare, et breviter, quaestionem, quae tamdiu agitata est inter eruditos liturgicae scientiae, circa vocem quandam huius Tituli. In nova Rubrica legimus : « Si Antiphona et Versus Festi simplicis, de quo fit commemoratio, sumenda essent ex eodem Communi unde sumpta sunt in Officio dici, in Festo commemorationis variantur », dum antiqua Rubrica habebat: « in Festo commemorationes variantur ».

Haec postremae syllabae variatio, locum dedit discussionibus longe protractis, natis, magna ex parte, ex editionum multiplicitate, quae Breviarii factae sunt, et quorum, etiam accuratiores, non eamdem dictionem habebant ; nec ulla poterat norma deduci ex originario exemplari, in Breviario enim S. Pii V, abbreviatio vocis, « *commemor.* » finalem syllabam reticebat. Quaenam ergo erat sequenda? Apprime periodum consideranti, evidens est, auctorem saltem voluisse scribere commemorationis, et errorem typographicum tantum, potuisse locum dare inutilibus disquisitionibus. Si enim periodus attente legatur, Auctoris mens lucide demonstratur : « Si Antiphona et Versus Festi, de quo fit commemoratio, sumenda essent ex eodem communi unde sumpta sunt in officio diei, in Festo Commemorationis variantur ». Praecipitur varianda in Festo commemorationis Antiphonae et Versus, si accipiendi sunt ex eodem communi, ex quo accepti sunt alii in officio diei. Supponamus nunc ipsum scripsisse *commemorationes*, vocem hanc accipiens

uti subiectum verbi *variantur*, potiusquam *commemorationis*, uti casum specificationis nominis *Festo*, tunc inquiri potuisset ; curnam rursum *commemorationes* scripsisti, si Antiphona et Versus, antea nominati, sunt praecise commemorationes variandae ? Et quemnam sensum habuisset periodus, si suspensa permansisset conditio : *si Antiphona etc.* ? Et tandem illud *in Festo*, quodnam Festum debuisset designare, Festum officii, an illud commemorationis ? Huiusmodi dubia textum, per se omnino clarum, Rubricae observare nata erant: ex eo consequentia, quod immutatio facta fuerit ex genitivo casu in nominativum, contra ipsius periodi contextum. Merito igitur S. Rituum Congregatio, omnem sustulit controversiam, praecipiens dictionem tam claram et tam simplicem : *in Festo commemorationis*.

Respondeamus nunc quaestioni, *quid antiqua Rubrica in casu statuerit*. Praenotandum est, sub nomine Rubricae antiquae intelligi posse tam anteriorem, quam posteriorem anno 1882. De illa inutile fere esset sermonem habere, tacebat enim prorsus de simplificato ; namque paucis inscriptis Festis in Calendario, raro eveniebat ut quaedam ad ritum simplicem redigerentur. Verumtamen, progressu temporis, divini cultus aucta solemnitate, additis Calendariis tot Festis sub ritu duplici celebrandis, quot totius anni cursus complecti non poterat, ne illorum veneratio, obliterata memoria, imminueretur, anno 1882, de eorum commemoratione, novo vocabulo distinguenda actum est, et reipsa Rubrica *(Tit. IX, n. 7)* mutationem passa est novi lemmatis additione : « De Festis duplicibus et semiduplicibus, quoties, iuxta sequentem Rubricam de translatione Festorum, reduci debent ad modum simplicis, etc. » Et expectari poterat, quod, verbo facto de simplificato, regula quoque daretur pro illius commemoratione agenda ; sed e contrario, n. 8, in quo

is sermo haberi poterat, nulla inducta fuit immutatio, ita ut, regula pro commemorationibus in genere retineri deberet etiam pro simplificatis. At quoad modum hanc regulam adoptandi, quae datur pro primis Vesperis et Laudibus tantum, ad commemorationem simplificati, quae fieri debet etiam in secundis Vesperis, Liturgistarum opiniones diversae erant. Nonnulli, generalem regulam sequentes pro primis Vesperis et Laudibus, autumabant in secundis Vesperis denuo resumendam esse Antiphonam ex Laudibus, coacti tamen Versum ex primis Vesperis mutuare ; alii vero, et ipsi generali regulae inhaerentes, quae habetur pro primis Vesperis et Laudibus, volebant in secundis Vesperis repetendam esse Antiphonam et Versum ex primis Vesperis. Sive ergo uno sive altero modo, utrique in repetitionem incidebant ; illi enim bis ponebant Antiphonam de Laudibus, hi autem bis Antiphonam et Versum de primis Vesperis. Priorum opinionem sequebatur cl. De Herdt, qui hanc Rubricam sic interpretabatur : « Regula generalis est, quod in primis et secundis Vesperis antiphona et versus qui mutari debent, sumantur e Laudibus Officii proprii vel de communi de quo commemoratio fieri debet ». Uti manifestum fit, is verbum *in Vesperis,* quod habet Rubrica, accipiebat tam pro primis, quam pro secundis; forsan quia existimaret, quod si Rubrica secus voluisset, id profecto praecepisset, cum de cetero incepisset immutationes facere quoad simplificatum. Sed observare potuisset, Rubricam non fuisse in omnibus immutatam, ut nimirum antiquum sensum non amittat, qui repetitiones evitare volebat. Iam nunc, vidimus, ipsi repetitiones non evitabant, et implicabant adhuc ob identitatem Vesus, quae semper fere habetur, in secundis Vesperis et Laudibus. Quomodocumque ergo res se habuerit, Rubrica opportunissime omnem dubitationem abstulit, invariatas relinquens regulas com-

memorationum in genere, et praescribens pro primis Vesperis simplificati Antiphonam et Versum de Laudibus, pro Laudibus illas de primis Vesperis, et pro secundis Antiphonam de Laudibus et Versum de primis Vesperis. Sapientior dispositio dari non poterat, ex qua repetitiones vitantur et ex tribus Antiphonis omnes dicuntur.

Haec tamen accuratissima dispositio, ad casum nostrum perfecte applicari nequit, quippe qui singularitatem praesefert, quae est in identitate Versus qui habetur in primis Vesperis et Laudibus ; unde cum ex novae Rubricae praecepto Titius recitare debuerit, ad commemorationem in secundis Vesperis Dedicationis Archibasilicae SS.mi Salvatoris, versum ex primis Vesperis, in idem incidisset, contra mentem Rubricae , quae repetitiones tanto studio evitare voluit. Respondentes ad III quaesitum videbimus quid agendum in casu, interea ad II properemus.

II. Quare antiqua Rubrica, de qua in casu, dicat: *nisi aliter signetur*, et qua de causa Rubrica nova mutaverit exemplum S. Agathae in aliud S. Angelae Mericiae ?

Uti nuper vidimus legentes Rubricarum textum, tam in antiqua quam in nova, post sapientes et accuratissimas dispositiones, quae assignantur pro commemorationibus officii simplicis aut simplificati, legimus additionem « nisi aliter signetur ». Haec verba videntur sensum legis restringere, nec non admittere casus quosdam, qui possunt subtrahi e regulis generalibus. Antequam dubio respondeamus, necessarium ducimus ad mentem revocare sensum legis ; et, ne fusiori indulgeamus calamo, satis erit tantum innuisse illius characterem universalitatis, plus minusve patentem. Lex per se universalis est ; haec ei tribuenda est qualitas ex suapte essentia ; nisi universalis sit, nisi universalitatem respiciat, non vocabitur lex ; erit

praeceptum. Nec liturgicae leges eximuntur ullo ex capite ab hac essentiali conditione. Verum nonnullae extant leges, quae quamtumvis universaliter extendantur, tamen non omnibus particularibus casibus providere aptae sunt. Hoc in numero leges inveniuntur Rubricas generales Breviarii respicientes ; quod facile patebit, si uno oculi ictu inspiciantur tot res quibus gubernandis ipsae diriguntur, et, quod nostrum respicit casum, de commemorationibus, si observetur immensus officiorum numerus, quem habet Calendarium Universale Breviario praepositum. Biscenta et novem sunt duplicia ; centum quadraginta septem semiduplicia, et biscenta septuaginta septem simplicia, inter quae ferias consideramus. Si addantur his innumera festa, quae propria sunt locorum particularium; si aptentur singula haec festa tam variae mobilitati aliorum festorum totius anni; si consideretur quanta sit varietas inter unum et aliud festum, ob diversitatem ritus et qualitatis ; si demum intendatur in plurimos cuiusque officii variationes, in varias Horas ; cito intelligere dabitur, tantam congeriem non posse tantum ad quasdam generales leges reduci, quin casus plures particulares tangantur. Unde, ad tot possibilia dubia praevenienda erroresque vitandos, fere semper in legum sacrarum ipso textu, post generalem dispositionem, ad possibiles exceptiones innuitur. Hoc vero etiam ex illo sensu procedit prudentiae, quo nunquam caruit Ecclesia. In praesenti autem casu, illud « nisi aliter signetur » alludit praecise ad diversas variationes, quae signari nimirum poterunt in quodam Rubrica speciali. Sic v. gr. relative ad casum nostrum, cum die 15 Ianuarii in Vesp. S. Pauli primi Eremitae Conf. facienda sit commemoratio praecedentis S. Hilarii Conf., et postea S. Mauri pariter Confessoris, Rubrica specialis notat, pro S. Hilario debere assumi versum *Elegit eum,* et pro S. Mauro alius *Iustum deduxit.*

Inquiritur insuper, hoc in secundo quaesitu, de ratione alterius levis immutationis in novam Rubricam inductae, quare nempe aliud exhibitum fuerit exemplum, videlicet S. Angelae Mericiae pro illo S. Agathae, veteris Rubricae. Antiqua Rubrica praescribebat, ut si opus fuisset commemorari officium S. Mariae in Sabbato in secundis Vesperis S. Agathae, assumendus esset versus *Benedicta tu,* ex Laudibus , potius quam versus *Diffusa est,* ut in primis Vesperis. Id porro factum est, quia paucis abhinc annis diei 6 Februarii affixum fuit festum S. Titi Ep. Conf., ac proinde ea die non amplius locum habere potest officium S. Mariae in Sabbato, concurrens cum 2.dis Vesperis S. Agathae ; unde immutatum est in aliud possibile exemplum alicuius S. Virginis concurrentis cum officio S. Mariae.

III. Num pro Titio veritas in casu pugnet, vel quomodo illi respondendum ?

Veritas stat pro Titio, lex enim generalis ad peculiarem casum expositum non extenditur. Verumtamen haud sapiens illius censura in novam legem , quae satis prospiciens fini sibi proposito, nullimode reprehendenda si casus omnes peculiares non attingit, quippe quae ad id non tenetur, ut superius diximus. Quod simplicior lex antiqua extiterit, non negabimus, sed casus commemorationem simplificati non considerabat. Unde recte additio facta est, et satis clare et sapienter.

DUBIORUM LITURGICORUM SOLUTIO

I. *E Catania.* **De duplici I cl. non transferendo infra octavam Corporis Christi ad instar Epiphaniae privilegiatam.** Duplex I cl. die sua impeditum potestne transferri infra octavam Corporis Christi privilegiatam ad instar Epiphaniae ?

Resp. Negative. Exploratum est ex Rubricis, festum ac totam octavam Epiphaniae nonnisi occurrentia festa admittere, si duplicia I cl. fuerint, reliqua excludere. Atqui festum Corporis Christi, in casu, privilegiatum est ad instar Epiphaniae ; ergo. Si *minor* pateat, nullum etiam oritur dubium de *maiori*, cum Rubrica generalis, posita lege generali transferendi duplicia transferibilia, nempe quae in festo et per octavam Epiphaniae incidunt, exceptionem deinde ponat dicens : « excepto.... festo quocumque solemni alicuius loci, quod.... **occurrens....** diebus infra octavam Epiphaniae.... celebratur (*Tit. X, n. I*) ». At officium transferendum non est occurrens, ergo infra dictam octavam nequit celebrari : consequenter neque infra octavam Corporis Christi, utpote privilegiata, in casu, ad instar illius. Idem et apertius praedicat Rubrica specialis novissime reformata post festum Epiphaniae, sic se exprimens : « Infra octavam Epiphaniae, non fit nisi de duplicibus I classis *occurrentibus* » ; ergo fieri non potest de translatis. Sicut ergo, ubi festum Corporis Christi ad instar Epiphaniae privilegiatum est, illo adveniente cessant octavae ad Nonam feriae IV, ita infra illius octavam de solis occurrentibus duplicibus I cl. fieri potest, haud vero

translatis ; quia sicut Epiphaniae festo adveniente cessant octavae, ita infra illius octavam sola duplicia I cl. occurrentia admittuntur, non translata, eadem enim est ratio.

II. *Ex oppido Zabarcos in Hispania.* **De officio Titularis Ecclesiae Seminarii ex parte Rectoris, qui et Archipresbyter Cathedralis.** Vi cuiusdam pacti a Rege Hispaniae cum Romano Pontifice initi, in civitate Zamorensi quaedam Ecclesiae, antea vere parochiales, clausae fuerunt ; aliae ut vere filiales manent, aliae denique nec filiales, nec parochiales sunt, ast in eis cultus Deo tribuitur eodem modo ac dum parochiales verae et propriae erant. Inter has ultimas numeratur Ecclesia S. Andreae Ap., quae Seminario Conciliari, S. Atilani Ep. dicto, adiuncta fuit, et cum eo, non solum ex ordinatione Episcopi dioecesani, sed etiam materialiter unitur. Sed Rector Seminarii simul gaudet Archipresbyterali dignitate in Cathedrali Zamorensi, et etiam Rector est, uti legenti patet, dictae Ecclesiae S. Andreae. Hinc quaeritur :

1°. Rector Archipresbyter, de quo in casu, tenetur ne ad officium Titularis S.ti Andreae Ap. sub ritu dup. I clas. cum octava ? Et quatenus affirmative :

2°. Quomodo se gerere debet dictus Archipresbyter in ordinatione divini officii, sive choro intersit, sive non ?

3°. Presbyteri et caeteri in maioribus constituti, qui intra ambitum dicti Seminarii S. Atilani Ep. degunt, tenentur ne ad officium Titularis S. Andreae sub ritu dup. I clas. cum octava, ut erui videtur ex decret. S. R. C. dat. sub dieb. 27 Februar. 1847 ; 22 Iul. 1855 ; 3 et 27 Maii 1876 ? Et quatenus negative.

4°. A quibus peragi debet Titularis praedicti officium sub ritu dup. I clas. cum octava, cum nullus clerus, praeter Seminarii Ecclesiae Sti. Andreae assignatus sit ? An a parocho, cui materialiter subiacet dicta Ecclesia S. Andreae ?

Resp. 1. Rectorem Ecclesiae, quae hic et nunc Seminario adnexa est, illiusque propria, iudicamus vere esse talem stricto sensu, quasi nempe canonice institutum. Quia Ecclesia ad Seminarium pertinet, ad Seminarium autem ipse Rector, hoc sensu, quod ex ordinatione Episcopi Ordinarii, illius Superior est renuntiatus. Ex rei proinde natura sequitur, Rectorem Seminarii etiam Ecclesiae illius Rectorem esse vere et proprie, sicuti vere et proprie Rector Seminarii. Iam nunc Rectorem teneri ad festum Titularis Ecclesiae suae dubitare non licet, quia hic ius habet ad cultum liturgicum, quem illi, prae reliquis, si adsint, indubie tribuere debet proprius Rector.

Aliunde cum Seminarii sit Rector Rectorque Ecclesiae illius, manifesto apparet, huius curam esse illi plene demandatam; ergo ad officia particularia propria etiam tenetur, *quae de propria Ecclesia fieri mandant Rubricae* ait Cavalerius (*Tom. I, Cap. II, Decr. XXVI, n. 23*).

Quidquid proinde sit de antiqua conditione morali Ecclesiae S. Andreae, nempe sive parochialis fuerit, sive filialis, certum impraesenti est, eam vere esse Ecclesiam ad Seminarium pertinentem, consequenter ad Rectorem illius, idque ex voluntate Ordinarii. Ergo non dubitandum est, dictum Rectorem ad illius Titularis recolendum festum teneri.

Sed forte suboriri dubium posset ex eo quod praefatus Rector est etiam Ecclesiae Cathedralis Archipresbyter, hinc ad corpus Capituli pertinens, cuius tenetur sequi Calendarium. At reponimus, hoc esse quidem verum; sed si Archipresbyter est Cathedralis Ecclesiae, non ideo esse desinit Rector Ecclesiae S. Andreae. Sicut ergo qua Archipresbyter tenetur ad suae Ecclesiae Calendarium in toto anni decursu sequendum, ita ad officium Titularis Ecclesiae S. Andreae, quae sua quoque est, saltem in die festo

Tituli obligatur. Hac enim die iure dici potest, magis hanc, quam illam Ecclesiam ad ipsum pertinere, eumque magis Ecclesiae S. Andreae quam Cathedrali esse addictum, ratione maximae solemnitatis.

Vix autem innuendum, festum dicti Titularis esse ab eo recolendum sub ritu duplici 1. classis, et quidem cum octava; hac enim et non alia ratione, vi Rubricarum, recoli solent et debent Tituli Ecclesiarum.

Resp. 2. Nunc quaeritur quomodo praefatus Archipresbyter ordinare officium suum debeat, sive choro intersit, sive non. Profecto, quamvis ad duo officia recitanda obligari Archipresbyter nequeat, negligere tamen Ecclesiam S. Andreae certe non potest. Quatenus Archipresbyter sequi indubie debet Calendarium Ecclesiae Cathedralis, ut innuimus, toto anni decursu, tenetur enim ad chorum; sed quatenus Rector S. Andreae, in festo illius Titularis, uti etiam die Dedicationis, si Ecclesia esset consecrata, relinquet Calendarium Cathedralis, et officium recitabit de Titulari alterius Ecclesiae. Cum enim duo officia recitare non debeat, illud recitabit quod magis illi est proprium, et magis proprium in festo Tituli reputandum est eius officium. Hoc tamen, si aequum iudicamus, ex pluries allegata ratione, in festo Titularis, haud tamen, ex eiusdem rationis defectu, consultum censemus infra octavam, sicut neque in die octava. Equidem, re in se spectata, ita agendum foret; sed arctiori inspecto vinculo, quod Archipresbyterum ligat Ecclesiae Cathedrali, sufficit ut, officio in die festo recitato Ecclesiae S. Andreae, reliquis diebus Cathedralis officium in choro dicat cum Collegis suis, et consequenter etiam sine Octavae commemoratione, uti patet. Cum enim ad officium principalis Ecclesiae teneatur, illud recitare debet prout in Calendario inscribitur.

Resp. 3. Quod vero spectat alumnos Seminarii in Sa-

cris constitutos, non videmus rationem ex qua eximi ipsi debeant ab officio Titularis Ecclesiae S. Andreae, quae ipsis vere propria est, quoadusque in Seminario degant, aut Beneficium aliquod acquirant, ex quo alii addicantur Ecclesiae. Dicta namque Ecclesia est Seminarii propria, consequenter et propria evadit alumnorum in Seminario degentium. Res ista, de cetero, definita fuit a S. R. Cong.ne in Decreto *Vicariatus Ruremundensis in Hollandia*, quod nempe quaerebat: « Num Professores nec non Seminaristae in maioribus constituti Ordinibus teneantur ad Octavam Patroni Ecclesiae Seminarii, quae omnibus patet fidelibus; vel potius retinere Patronum Civitatis, in qua Seminarium situm est? » Responsum vero fuit: « Teneri ad Octavam Titularis Ecclesiae adnexae (*27 Febr. 1847: num.* **2939**-5079 *ad 3.*). »

Resp. 4. Hinc patet, ab omnibus Seminarii alumnis qui ad Horas Canonicas tenentur, alioque non sunt Ecclesiae alterius vinculo obstricti, uti etiam a Professoribus illius, sub eadem conditione, officium Titularis Ecclesiae S. Andreae recitandum esse. Hi enim, magis etiam quam Rector, quem aliud tenet vinculum potiori Ecclesiae ligatum, clerum dictae Ecclesiae constituunt. Quod autem spectat Parochum alterius Ecclesiae, cui materialiter Ecclesia S. Andreae subiacet, nulla inter hanc Ecclesiam et illum relatio sufficiens est, ob quam dici ipse possit ad hoc officium adstrictus; quia nullo pacto Ecclesia ad dictum Parochum pertinet, liturgice loquendo, et subiectio materialis, in casu, nihil valet, prorsusque negligenda.

III. *E' Surzana.* **De Ministris sacris erectis ad Orationem in Benedictione, ut librum Sacerdoti sustentent, et de inclinatione post Orationem ad Sacramentum.** Quaeritur 1. Num Ministri dalmaticis induti, ad functionem pro Benedictione solemni cum Sacramento, prohibeantur quomi-

nus stantes librum sustineant Sacerdoti Orationem canenti: 2. Num Sacerdos post Orationem inclinare genuflexus debeat Sacramento, an ipsa genuflexio satis sit?

Resp. 1. Fatendum nobis est, plures actus in sacris functionibus non praescribi, qui nihilominus fere communiter fiunt, sive quia eos nonnulli laude dignos censent, seu quia alii eos ab aliis fieri vident, et vix cum conscientia imitantur. Inter praefatos, duo actus recensendi sunt, de quibus in casu: breviter de utroque loquamur. Quamvis actus Benedictionis, prout impraesentiarum in more est, non sit stricte liturgicus, peculiaris nihilominus actus benedicendi populum cum Sacramento in Ostensorio clauso describitur in Caeremoniali Episcoporum, et singulariter libro II, cap. 33, n. 27, et in fere omnibus expositoribus, qui de praxi disciplinari, seu de sacris caeremoniis pertractant. Verum Codex liturgicus mox indicatus, praefatique scriptores, seu de ministris librum sustinentibus, sive genuflexis sive stantibus, seu de inclinatione capitis postquam Sacerdos, absoluta Oratione, genua flexit, altum silentium servant. Item eadem de re pariter silent Decreta. Quid concludendum igitur? Nec actum primum dici posse prohibitum, nec alterum esse praescriptum.

En proinde noster sentiendi modus. Ratio solemnitatis, agitur enim de functione cum sacris Ministris paratis, optime videtur exigere, ut liber, cartula, tabella, vel quidquid sit, in quo Oratio a Sacerdote legenda, a duobus Ministris e latere stantibus sustineatur: id nemo negabit. Sacerdos necessario stare debet, quia Oratio stando legitur aut canitur. Nonne autem decet, ut stent quoque Ministri sustinentes librum? Sane, si Sacerdos elatioris sit staturae, vel Ministri demissioris, nonne patet inconveniens ex Ministris genuflexis derivans? Iam nunc velis ne, statura-

rum comparativum studium fieri, ut concludas Ministros stare vel genuflectere debere dum librum sustinent? Ne itaque digna risu res admittatur, potius tenendum credimus, cum cetero nulla lex id vetet, ut Ministri librum sustinentes, non genibus flexis, sed stantes maneant; cum actus omnes liturgici decentiori, qua fieri potest, ratione sint peragendi. Neque oppones, Orationis tempore omnes genuflectere debere, saltem in casu; quia Ministri illi se accommodare debent, cui deserviunt, nempe Sacerdoti quocum velut unum corpus in casu efficiunt.

Quod alterum spectat, haud profecto censura notabimus, qui inclinationem faciunt post Orationem et genuflexionem: devotionem excusabimus ac venerationem in almum Sacramentum. Verum probanda magis nobis videtur dictae reverentiae omissio: 1. quia nulla lege praescribitur: 2. quia ipsa genuflexio actus adorationis est: 3. quia uniformitas in liturgicis actibus maximopere laudanda facilius obtinetur legem devote exequendo, nihilque illi addendo, quam cum non praescriptis maioris cultus actibus, quamvis laude dignissimis; Ecclesiastici enim viri magis legi favent, quam libertati aliorum, faciliusque illi quam isti se conformant.

IV. *E Lincio.* **De Missis privatis die II Nov. pro defuncto in die obitus non vetitis.** Supposita Missa exequiali in cantu, licentne die II Nov. plures Missae privatae pro defuncto, praesente cadavere?

Resp. Non videmus qua de causa dictae Missae dicendae sint vetitae die II Nov. Ratio unica esse posset, quia Missa pro tali die praescripta est 1. quae prostat in Missali ex quatuor inscriptis. At nullius roboris videtur haec ratio; nam Missale docet ea die a Celebrante Missam fieri de communi omnium Fidelium defunctorum, quia non supponit praesens cadaver, et pro eo in specie dicendas

esse Missas. Ceterum, si in eiusmodi casu dicas Epistolam et Evangelium de Missa diei obitus, quis conqueri posset, id permittente Rubrica ? Unicum ergo discrimen in Oratione consisteret, quae pro die obitus esset specialis, et pro die 2. Nov. generalis. Hoc autem unico solo discrimine posito, quomodo prohibita dici posset Missa diei obitus ? De applicatione autem fieri non potest quaestio, semper enim unicuique liberum fuit et manet, Missam talis diei applicare pro omnibus, pro pluribus, vel etiam pro uno defuncto.

Ceterum Decretum in *Lisbonen.* d. d. 14 Apr. 1646 ad 4 permittit Missam cantatam pro defuncto, cadavere praesente, dicto die ; quia tunc privatae pro eodem erant vetitae. Ergo nunc Missae quoque privatae, eodem in casu, permittuntur, quippe quae amplius non sunt vetitae, dummodo pro defuncto, cuius praesens est cadaver, applicentur. Quod si opponas, Missas privatas de requie pro defuncto semper permissas fuisse in semiduplici, eas tamen die 2.ª Nov., quae easdem permittit, S. R. Cong.nem vetuisse, reponimus id nihil officere. Quia Missae privatae antiquitus permissae tantum erat die 2.ª Nov. ratione Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, non autem ratione ritus, quippe qui, etsi duplex fuisset, illas non impediebat. Impraesenti vero, non solum cantata, sed etiam privatae in die obitus, aliqua licet cum exceptione, permittuntur, etsi duplex sit ritus. Sicut ergo cantata permittitur, ita etiam nunc privatae dicendae sunt permissae in die Commemorationis Omn. Fid. defunctorum. Neque obstare credimus Decretum in *Tridentina*, d. d. 20 Sept. 1687, quod *Missas privatas dicendas esse de communi* statuit ; quia eas supponit tantum permissas, iuxta antiquam legem, ratione diei 2. Nov., hinc et superius Decretum *Lisbonen.* invocat. Cum itaque impraesenti, etiam ratione

diei obitus sint permissae, eas tali quoque die permissas credimus. Tandem, non intelligeretur dictarum Missarum vetitum, cum neque e ratione diei, neque e ratione ritus derivaret ; si ergo in aliis diebus eae permissae sunt, peculiariter in gratiam diei obitus, etiam die 2.ª Nov. dicendae sunt permissae ob eamdem causam.

V. *Ex eod. loco.* **De occursu et concursu dierum infra octavam inter se aut cum semiduplici.** S. R. C. die 21 Febr. 1896, respondit : « Dies infra Octavam quamcumque secundarii sunt ». Cum dicatur « inf. Oct. *quamcumque* », liquet dies infra Octavam festi etiam *primarii* secundarios esse. Hinc quaeritur :

a) Si occurrant simul dies infra Octavam festi primarii et dies infra Octavam festi secundarii eiusdem ritus, sed maioris dignitatis, quibusnam danda est praelatio ? Cum *omnes* secundarii sint, videntur « digniores », seu dies festi dignioris esse praeferendi : sed mirum quasi apparet, si ex duobus festis eiusdem ritus cum Octava in eamdem diem incidentibus (quorum alter ut secundarium, licet maioris dignitatis, v. g. ad sequentem diem transfertur) per totam hebdomadam daretur praecedentia (sive quoad Officium de infra Octava, sive quoad commemorationem Octavae) festo secundario digniori, et postea in sola die Octava [quae est primaria aut secundaria prout festum, ad quod pertinet, primarium est vel secundarium] fieret de festo primario cum simplificatione Octavae festi secundarii. — Quomodo ergo agendum ?

b) Item S. R. C. eadem die respondit : « Dies infra Octavam..... cedunt *cuicumque* Semiduplici *occurrenti* ». — Quaeritur :

1.° An cedant cuicumque festo semiduplici etiam *secundario* ? Et quatenus affirmative,

2.° An cedant etiam in *concurrentia* cum festo semiduplici *secundario*, ita ut istud habeat integras Vesperas ?

Resp. 1. Dies infra octavam retinent naturam, quod dignitatem attinet, diei festi: adeo ut, quamvis sint censendi semper secundarii, ratione iterationis officii, nihilominus illi semper aliis praeferri debeant, qui ad festum pertinent magis dignum. Ita si occurrant duo festa cum octava, alterum Deiparae, dup. II classis, alterum alicuius Sancti, dup. I classis, cum istud illi praeferri debeat, etiam dies infra octavam istius festi praevalebunt aliis alterius festi. Similiter, occurrentibus duobus festis pariter cum octava, altero secundario Domini, altero primario Deiparae, cum istud quia primarium praevaleat illi, quia secundario, consequens est, ut dies quoque infra octavam festi eiusdem primarii praeferantur diebus infra octavam alterius secundarii.

Equidem videmus difficultatem, de qua in expositione Dubii; nihilominus, re probe perpensa, facile superatur. Quamvis enim videatur cessare infra octavam ratio praelationis, quia omnes dies infra eamdem censendos esse secundarios declaratum fuit; verumtamen, cum dies infra octavam ad festum pertineant, et festum unum prae alio sit dignius, digniores quoque eo ipso censendi sunt dies infra octavam, ad illud pertinentes. Sed obiicies, ideo dignius esse alterum prae altero festo, quia primarium est, secus festum alterum praevaleret ratione dignitatis personalis, quae ob primarietatem illius negligenda est: atqui pro diebus infra octavam cessat ratio primarietatis, quia dies omnes infra quamcumque octavam sunt secundarii; ergo reviviscit ratio dignitatis personalis, quae amplius negligi non potest, ac proinde dies infra octavam festi minus digni sunt digniores quam alii pertinentes ad festum magis dignum. Sed reponimus, non ita rem se habere. Dies enim infra octavam semper verum est ad relativam festum pertinere, a quo proportionalem mutuant di-

gnitatem. Neque in se inspecti dies infra octavam festi primarii sunt secundarii, sed uti tales tantum censendi sunt, sicut superius diximus, ratione repetitionis officii. Hinc Decretum d. d. 21 Febr. 1896, seu **Dubia,** ad 1. declarat : « Dies infra Octavam quamcumque **tamquam secundarios habendos esse** », haud vero secundarios revera esse. Sicut ergo cum ex duobus festis octavam habentibus, quorum alterum est dup. I. cl. alterum dup. II classis, dies infra octavam festi I. classis praeferuntur alteri II. classis, quamvis eiusdem sint omnes ritus semiduplicis, quia mutuant relativam dignitatem a festo, ita ex duobus pariter festis cum octava, ex quibus unum est primarium et alterum secundarium, dies infra octavam festi primarii, ritus, intellige, paritate posita, aliis praevalent festi secundarii, quia, utcumque eos consideres, a festo, ad quod pertinent, dignitatem mutuant, seu, aliis verbis, quia pertinent ad festum primarium. Ergo festum, quod praevalet alii in occurrentia, praevalere quoque debet eidem, quod dies attinet infra octavam suam, si ea gaudeat.

Resp. 2. Diem infra octavam quamcumque, nisi privilegiata sit, **cedere cuicumque semiduplici occurrenti,** definitum est ab eodem Decreto, supercitato, quod **Dubia** inscribitur. Nemini ergo dubium suboriri debet, semiduplex quodcumque Sanctorum, occurrens infra aliquam octavam communem, esse praeferendum ipsi diei infra octavam, sive semiduplex sit primarium, sive secundarium ; cum lex ex una parte non distinguat, ex altera satis sit perspicua, ratione expressionis « **cuicumque** *semiduplici* ». Rationem huiusce dispositionis eamdem esse credimus, de qua superius locuti sumus, nempe officii eiusdem repetitionis pro diebus infra octavam, cum semiduplex occurrens hac ratione omnino expers sit.

Ob eamdem quoque causam censemus, festum semi-

duplex, si cum die infra octavam non privilegiatam concurrat, integras habere Vesperas. Non enim alia ratio esse videtur, ex qua semiduplex quodcumque in occursu praeferendum sit diei infra octavam. Atqui haec ratio aequa lance militat, etiam in concursu ; ergo quodcumque semiduplex, sive primarium, sive secundarium, praevalebit diei infra octavam, atque integras sibi vindicabit Vesperas. Ita salvo meliori iudicio.

VI. *Ab Hetruria*. **De Symbolo in omnibus loci Ecclesiis dicendo ad Missam in festo Titularis Cathedralis.** In Kalendario cuiusdam Dioecesis die 24 Iunii legitur : « Nativitas S. Ioannis Baptistae Contitularis Nostrae Eccl. Cathed. duplex 1ae cl. cum octava. Omnia propria. Missa cum *Credo* tam in Cathed. quam in Civ. et universa Dioecesi, quia iuxta praxim S. R. C. Contit. Ecclesiae Cath. aequiparatur Titulari eiusdem, de quo celebrari debet officium dup. 1. clas. cum octava et *Credo* in tota Dioecesi ». Cui contradicere videtur Decretum S. R. C. sub die 6 Septembris 1845 (n. 5031) , in quo praescribitur, ut in festo S. Ioannis Bapt. dicatur *Credo* in omnibus Eccl. si sit Patronus praecipuus, *in Ecclesia propria tantum si sit Titularis*. Hinc quaeritur, utrum revera existat et in quo fundetur praxis in supradicto Kalendario asserta ?

Resp. Abunde notum ponimus, Titulum respicere Ecclesiam, Patronum vero spectare locum. Certum est autem, tam Titulum quam Patronum iure vindicare sibi Symbolum in Missa. At in quibusnam Ecclesiis ? In illis profecto, in quibus Titulus et Patronus recoluntur. Atqui Titulus in sola Ecclesia, quam respicit, Patronus in omnibus Ecclesiis loci recolitur. Ergo Titulus ius habet ad Symbolum in propria tantum Ecclesia, Patronus in omnibus Ecclesiis loci. Quod ceterum perspicue Rubrica Missalis praedicat dicens : « Symbolum dicitur... in festo Patroni alicuius

loci, vel Tituli Ecclesiae (Tit. XI) ». Decretum in una *Ordin. Min. S. Francisci Capuccinorum*, d. d. 6 Sept. 1845, Rubricam dictam declarat, ita se explicans: « Dicendum *Credo* in omnibus Ecclesiis loci quando est Patronus praecipuus; in Ecclesia propria tantum, quando est Titularis, iuxta Rubricas (1) ». Sed notandum, aliud esse Ecclesiam *Cathedralem* aliud esse Ecclesiam *propriam*; ab hac enim non dependent, nisi qui de eiusdem sunt gremio, ab illa vero dependent omnes, qui seu de illius sunt gremio, seu qui in Dioecesi relativa morantur. Ratio est, quia Ecclesia Cathedralis est omnium aliarum Ecclesiarum, quae sunt in Dioecesi, caput et princeps; eaque de causa, uti eius Dedicatio, ita et Titulus in omnibus dictis Ecclesiis recolendus est, et quidem sub ritu eodem, sub quo in Cathedrali recolitur. Ergo eadem de causa, sicut in Cathedrali Ecclesia, ita in singulis Dioecesis Ecclesiis Symbolum in Missa de Titulari Cathedralis saddendum est ».

Animadvertendum autem est, Sanctum aliquem, si Contitularis Ecclesiae sit, ius pariter habere ad *Credo*, dummodo pro dicto verbo intelligatur Titulus aeque principalis cum altero, seu verus Titulus, uti ex. gr. uterque Ioannes, Baptista et Evangelista, pro Ecclesia SS.mi Salvatoris de Urbe. Et hoc quoque in casu, non solum Ecclesia Cathedralis Symbolum in Missa addit, sed etiam aliae omnes Dioecesis. Eapropter Calendarium, de quo in casu, emendatione non indigere credimus.

VII. *E Pekino in Sinis.* **De Absolutione Cadaveris ex parte Vicarii Apostolici post Missam de requie ab alio celebratam.** Vicarius Apostolicus potest ne Absolutionem agere post Missam de requie ab alio celebratam?

1) Decretum istud iustis de causis in Collectione nova apparet expunctum, sed in III volumine sub alia denominatione vulgabitur: si opus fuerit.

Resp. Ratio dispositionis, antiquae citra dubium, atque impraesenti renovatae, ut solus Dioecesanus Episcopus iure gaudeat Absolutionis faciendae post Missam ab alio cantatam, uti alibi dictum fuit, sequens est praecipua: quia quod per alium quis facit, per seipsum facit, ex nota regula iuris. Hoc autem refertur ad Missam, quam Dioecesanus alii committere toto iure potest, cum sit legitimus illius superior. Nemo autem non videt, regulam praefatam optime in casu applicari; Episcopus enim ad Missam canendam subditum suum quasi delegat, ut hic velut illius nomine agat.

Cum igitur in casu quaeratur, utrum idem agere valeat Episcopus, non quidem Dioecesanus, sed tamen Vicarius Apostolicus, sciscitari oportet, an et ipse eamdem vel similem iurisdisdctionem habeat, nec ne: ut inferamus, ipsum, ad hoc quod attinet negotium, Dioecesano Episcopo assimilari.

Pro Vicario Apostolico ille posset intelligi, qui ab Apostolica Sede ad aliquam Dioecesim regendam mittitur, vel plena vel vacante Sede, cum iurisdictione episcopali: aut quia Ecclesia vacat, aut quia Episcopus Ordinarius impeditus est, vel suspensus. De eiusmodi Vicario Apostolico in casu non agitur. Pro eodem intelligitur etiam ille, qui dignitate episcopali, ut plurimum, auctus, mittitur ad regiones illas, in quibus nullae constitutae sunt Dioeceses, vel etiam, Dioecesibus constitutis, Episcopi proprii illis praefici nequeunt. In Pekino, de qua agitur, nulla est instituta Dioecesis, consequentur nullus est Dioecesanus Episcopus, sed tantum Vicariatus Apostolici, iisque relativi Vicarii Apostolici, fere semper episcopali dignitate insigniti, praesunt: de eiusmodi Vicario Apostolico hic verba facimus.

Quamvis autem talis Vicarius Apostolicus charactere episcopali auctus sit, nihilominus Dioecesanus Episcopus non est, suaque iurisdictio tota pendet a delegatione Summi Pontificis, ait cl. Zitelli (*Apparatus Iuris Ecclesiast. Append. Cap. IV, Art. II, § 1*). Tanta proinde illa est, quanta ab eodem Pontifice ipsi conceditur, sive in Apostolicis Litteris, sive in Decretis S. Con.gnis, sive in peculiaribus Rescriptis. « Ut plurimum, prosequitur supercitatus auctor, in Apostolicis Litteris administratio Vicariatus eidem committi solet cum facultatibus necessariis et opportunis, quibus verbis significari videtur iurisdictio, qua iure proprio, non delegato, pollent Episcopi in suis Dioecesibus (*loc. sup. cit.*) ».

Quidquid sit, certum est, Vicarios Apostolicos, etsi admittendum esset, non ordinario, sed delegato iure potestatem ordinariam exercere; nihilominus Episcoporum tenere locum, in casu, qui illis in regionibus desunt. Sunt ergo superiores verique pastores, tum populi tum cleri sibi concrediti, iisque inest potestas legifera, iudicialis, coactiva, atque administrativa. Adeo ut nulli alii, etsi Episcopus esset aut Ordinarius, ius sit in negotia eorum Vicariatus se ingerere, dictamque quadruplicem potestatem libere Vicarius Apostolicus exercere valeat.

Hinc patet huismodi Vicarios haud agere nomine Episcoporum, qui dictis in regionibus non sunt, sed iurisdictionem ordinariam per seipsos exercere in clerum uti in populum, ex delegatione Summi Pontificis. Porro, ratio ob quam Episcopo Ordinario ius competit Absolutionem faciendi super cadavere, haec est, ut diximus, quia cum sit superior, ius habet suum subditum delegandi pro Missa, quam per illum faciens, per seipsum facit Episcopus: quod et in Vicario Apostolico comprobatur. Nec dicas, Vicarium Apostolicum esse ipsummet delegatum, ideoque

subdelegare non posse; quia iurisdictionis potestas delegata quidem est, sed, ea posita, actus omnes dictus Vicarius iure suo exercet, ulla sine dependentia ab alio Episcopo. Adeo ut Vicarius Apostolicus in casu aequiparari non possit Episcopo Administratori, vel Auxiliari, aut etiam Vicario Apostolico in Dioecesim misso, Sede, sive vacante sive plena; quia hi omnes nomine Episcopi superioris sui potestatem exercent: dum Vicarius, de quo agimus, alium sibi superiorem Episcopum non agnoscit, sed tantum Summum Pontificem, et suam potestatem nonnisi nomine eiusdem Summi Pontificis exercet. Hisce de causis, arbitramur ad propositum nobis Dubium responderi posse: Affirmative, salvo meliori iudicio.

BREVIORA RESPONSA

I. *Pro Dioecesi Atrebatensi.* Missa privata, quae vulgo *bassa* dicitur, videlicet sine cantu, sed prorsus lecta, cadavere de sero in Ecclesiam delato, imo etiam praesente, generaliter loquendo, nonnisi in semiduplici licet, aut inferioris ritus occurrente officio. Idque, sive gravi de causa, sive non, delatio cadaveris de sero fiat.

II. *Pro eod. loco.* Nullum signum crucis Rubricae praescribunt ad *Nunc dimittis* in Completorio. Id tamen faciendum nonnulli expositores docent, sicut Caeremoniale illud praescribit pro Episcopo ad *Magnificat* in Vesperis (*Lib. II, Cap. 1, n. 14*), et ad *Benedictus* in Laudibus (*Lib. II, Cap. VII, n. 3*); ratio enim, dicunt, est eadem. Decretum *Ord. Min. Capuccinorum* ad *Magnificat* et *Be-*

nedictus **signum crucis ab omnibus faciendum** praescribit, **tam in choro quam extra chorum** (20 Dec. 1864, num. **3127** (5339); sed de signo crucis ad *Nunc dimittis* silet, fortasse quia de Hora minori agitur, quamvis communiter fiat. Quid amplius dicendum nescimus.

III. *Pro Polonia.* Officium Sancti Sepulchri impeditum die sua, secluso privilegio, nonnisi in diem primam liberam transferri potest, etsi extra tempus paschale sit agendum, et Episcopus non potest praescribere aut permittere, ut in feriam II sequentem reponatur, quamvis festo altioris ritus non impeditam: quippe qui nil potest contra Rubricas.

IV. *Pro oppido Vicario Segobricensi.* Sacerdos non Canonicus aut Beneficiatus (qui calendario propriae Ecclesiae tenetur ubicumque degat) cuiusdam Dioceseos, ad tempus indefinitum degens in alia Dioecesi, bene potest quoad officium sequi calendarium Dioecesis in qua degit; at si paroecia particularis in qua manet, proprio gaudet Calendario, hoc ipse uti licite non potest. Obligationem tamen non videmus, nisi quoad Missam: hoc ad Moralis potius quam ad Liturgiae scientiam pertinet.

V. *Pro eodem loco.* Dies S. Canuti (semid. ad libit.), etsi perpetuo impedita, mutari non potest in aliam, nisi id concesserit S. R. C. Hoc praedicabat Decretum *Catanien.* 23 Aug. et 13 Sept. 1704 ad 2, quamvis e loco suo in nova Collectione expunctum iusta de causa fuerit; sed in ultimo Volumine apparebit eadem decisio.

VI. *Pro Cauria in Hispania.* Ubi in confessione recitanda ad Completorium, vel in precibus, quando sint dicendae, consuetudo viget eas recitandi sub aliqua depressione vocis, optime servari potest, cum contra Rubricas non sit, imo et devotionem foveat.

VII. *Pro eod. loco.* Quando Vesperae fiunt in cantu,

omnes commemorationes canendae sunt cum relativis versibus et Orationibus, nisi de finali antiphona agatur. Non enim decet, ut una eademque actio partim solemniter, partim sine cantu fiat.

VIII. *Pro Curenna.* Festum Reliquiarum declaratum est primarium. Si ergo hoc (non autem festum tantum quodcumque alicuius Sancti ratione Reliquiae) sit dup. II cl. et concurrat cum alio festo, puta S. Philippo Neri, eiusdem ritus, Vesperae erunt de illo cum com. sequentis, nisi alterum festum dici queat magis proprium, ut eas integras sibi vindicet.

IX. *Pro eod. loco.* Missale typicum in Oratione Secreta pro festo Sacrae Familiae non habet in conclusione, nisi *per Dominum* et non *per eumdem*, et sapienter, uti bene perpendenti patebit.

X. *Pro eodem loco.* Ubi S. Bernardus est Titularis, vel Patronus, lectiones I Nocturni esse certo certius debent de Sapientia; quia de Scriptura sumendae non sunt, cum ergo aliae sint legendae consultius de Sapientia accipiuntur, utpote pro Doctoribus.

XI. *Pro Senogallia.* Quando officium aliquod in Breviario, vel Missa in Missali typicis inscribuntur pro aliquibus locis, et diversa sunt ab illis, quae alicubi ex indulto dicuntur, Ecclesiae particulares propria officia aut Missas sibi indultas non possunt relinquere, ut quae in typica editione sunt, assumant, nisi id exprimatur a S. R. Congregatione, uti factum fuisse constat pro Ss. Ursula et sociis aliisque. Ratio est, quia officia et Missae indulta, uti concessa dicenda sunt. Hinc Dioeceses, quae die 28 Nov. recolunt festum S. Jacobi de Marchia, ut officium et Missam agant, quae in Editione Breviarii et Missalis typica habetur, propria officia et Missas, quae hucusque agere consueverunt, etsi differant, relinquere nequeunt, nisi facultatem obtineant.

XII. *Pro Liguria.* Quando ritus Officii particularis, quod recitant plures dioeceses vel dioecesis unius saecularis et regularis Clerus, mutatur, haud mutatus intelligitur pro omnibus. Sed Episcopus vel Episcopi qui ritus mutationem a S. R. Cong.ne obtinuerunt, vel quicumque sit, indubie vulgabunt Indultum obtentum, ex quo patebit, quinam ritus mutationem acceptare possint et debeant, an una vel plures dioeceses, an clerus tantum saecularis, vel etiam regularis etc. Ergo indultum legendum est, ut iudicetur in casu proposito, num Clerus regularis hac illac diffusus ritum Officiorum S. M. Magdalenae, S. Marthae, et S. Remigii mutare necne debeat. Idem dicendum de translatione festorum, quae obtenta dicitur, Assumptionis, Nativitatis et Praesentationis Deiparae, ex eadem ratione.

XIII. *Pro Hispania.* Ephemerides *(Vol. 12 pag. 621)* tenuerunt Celebrantem in fine Missae debere inclinationem profundam facere, sicut ex Rubrica in principio. In numero autem primo vertentis anni contrarium tenere videntur, relinquendo libertatem. Ratio est, quia cum Rubricae de *profunda* inclinatione taceant, hanc faciendam esse potest sustineri; sed semper in ordine opinionum sumus: opinio autem legem constituere non potest. Nullum Decretum hac de re, quantum scimus, quaestionem solvit.

XIV. *Pro Gallia.* Caeremoniale Episcop. *(Lib. II, Cap. VIII, n. 11)* docet, aquam pro lotione manuum Episcopi ex abaco sumi ab aliquo nobili viro, vel ab aliquo familiari eiusdem Episcopi, mappam vero, seu mantile a Presbytero Assistente. Postea subiungit: « et haec forma lotionis manuum servabitur semper quando Episcopus intra Missarum solemnia, et in aliis quibusdam sacris actibus publice lavat manus ». Ergo, cum in casu lotionis, post oleum Catechumenorum et sanctum Chrisma benedictum, lotionem nominet Codex, sed modum taceat, praefato

loco standum est, uti ipse De Herdt docet pro casu (*Prax. Pontif. Tom. III, n. 22*).

XV. *Pro Neapoli.* Reliquiam S. Crucis de loco eminentiori altaris deponere vel in eo exponere, ut Sacerdos postea cum illa benedicat populum, non est clerici inferioris, sed ministri in sacris constituti. Id suggerunt: 1. dignitas saltem dictae Reliquiae, 2. similis actus circa crucem altaris feria VI in parasceve, qui fit per diaconum, 3. nullus actus eiusdem naturae in altari per talem clericum faciendus permissus, 4. praxis denique universalis, ex qua similes actus numquam simplici clerico permittuntur. Quod si Celebrans, cum post Missam dicta functio fiat, id agere ex defectu agilitatis nequeat, aliter provideatur.

XVI. *Pro eod. loco.* Sacramentum in Ostensorio positum sub throno, qui nudus esse potest, vel sub baldachino, quando exponitur, collocandum est. Hinc etiam super altaris mensa pro Benedictione exponi potest, quando ab alto baldachinum pensile positum est, secus minus digna res iudicanda est. Quod candelarum locum attinet, super superiores gradus altaris esse possunt citra controversiam, quamvis sit Ostensorium super mensa.

XVII. *Pro Civitate B.* Episcopus bene praecipere potest, ut post Benedictionem SS.mi Sacramenti dicatur nota laus « Dio sia benedetto », quippe quia ex laudabili consuetudine fere in omnibus Ecclesiis italis recepta, et a S. R. C. impliciter approbata; imo post quasdam liturgicas functiones locum suum optime invenit utpote amplioribus Indulgentiis aucta. Si alius Episcopus praescripsit, ut psalmi, litaniae, hymni liturgico sermone, quando locum habent, ante expositionem canantur, et postea solemnis expositio fiat cum debita thurificatione, ac deinde canatur *Tantum ergo etc.*, id quoque optime potuit, cum plurium observantiorumque usu Ecclesiarum cohonestetur. Unum tan-

tummodo minus ordinatum credimus: relativos versus et Orationes praefatis psalmis, litaniis, hymnis respondentes canere post Sacramenti expositionem; sunt enim illorum complementum: ut quid proinde ab illis per expositionem haec separare? Unum constituunt ex multis partibus actum; integer ergo fiat, vel ante, vel post expositionem, negotiumque recte procedet. Hinc Titius bene se gerit, si litaniis versus et relativas adiungit Orationes, et postea SS. exponit, canitque *Tantum ergo*, thurificato prius Sacramento. Nihilominus, post *Veneremur cernui*, quin ponat incensum, intonato *Genitori Genitoque*, iterum Sacramento thus adhibebit, rem optimam faciens, obedientem se auctoritati ostendens, et laudabili Urbis Ecclesiarum consuetudini adhaerebit. Laudem vero addere, post benedictionem, « Dio sia benedetto », vel canere « O salutaris Hostia » indifferens *per se* est; sed si legitimus Superior illam iusserit, quod iure potest, ut superius diximus, Titium illam omittentem laude dignum non iudicamus.

XVIII. *Pro Pekino.* Materia Conopei pro tabernaculo peculiaris, non est lege determinata, ut quaecumque esse possit, dummodo decens et fini suo respondens. Finis autem non est praecise ut tabernaculum sit coopertum, sed ut ponatur super illud, quod thronum repraesentat divini amoris, tamquam tentorium, illudque magis adornet, sicuti regi convenit.

XIX. *Pro Lomello.* In benedictione cum Reliquiis sive Sanctorum sive etiam SS.mae Crucis, non omittitur benedictio thuris, si hoc adhibeatur; unica enim illius omissionis ratio est dignitas Christi, quod habetur in benedictione cum SS. Sacramento.

XX. *Pro Sicilia.* Simulacrum S. Ioseph, hoc anno occurrentis in Dominica Passionis, non potest esse detectum, saltem si sit in altari expositum. Si autem sit extra altare, prohibitum non credimus, illud detectum exponi.

ITERUM DE PRAEMINENTIA FESTI SS. ROSARII

PRAE ALTERO S. ANGELI NATIONIS CUSTODIS

DISCEPTATIO.

« *Ephemerides liturgicae* in fasciculo respondenti Iulio anni elapsi 1898, fol. 448 et seq., probare enituntur, festum S. Angeli Nationis Custodis esse secundarium et postponendum alteri SS. Rosarii B. M. V., et in occursu et in concursu.

Sed vitio laborare videntur argumenta, quae affert laudata publicatio: cuius argumentationis nervi in hoc ponuntur, scilicet: Praefatum festum S. Angeli Nationis Custodis haud est diversum a generali festo Ss. Angelorum, quod Ecclesia celebrat die 2. Octobris, sed primum est repetitio secundi; ergo cum hoc sit certo primarium, ut ex authentico festorum catalogo palam fit, illud erit secundarium; ergo postponendum festum S. Angeli Nationis Custodis alteri festo secundario et digniori SS. Rosarii.

Prout liquet, syllogismi vis et artificium pendet ab antecedenti illo, quod certum supponitur ex iure positivo, inter duo videlicet, praedicta festa non adesse diversitatem. Sed hoc non bene probatur: 1°. quia duo decreta, quae allegantur, scilicet, datum 30 Sept. 1679 *in una Ord. Capucc.* ad 4., et 20 Dec. 1673 *in Toletana* iam expuncta fuerunt a nova Collectione authentica; ergo male assumuntur in probationem thesis propositae. Non solum autem haec non probatur decretis allatis; verum forsan evinci posset contrarium e praxi, quam sequitur S. R. Con-

gregatio. Hoc enim Tribunal in approbandis Kalendariis perpetuis singularum dioeceseon Hispaniae ditionumque eidem olim subiectarum, videlicet Americae, praefata duo festa tamquam praeceptiva relinquit, prout videre est in regestis ipsius S. Cong. Quin etiam in multis dioecesibus, praeter festum generale diei 2. Oct., duo alia festa habentur iniuncta, nempe, unum S. Angeli Dioecesis, alterum S. Angeli Nationis Custodis. — 2°. Ex eo quod unum ex praefatis festis in altero contineatur et sit eiusdem repetitio, illegitime eruitur contentum esse secundarium, continens vero primarium; festum enim Ss. Angelorum Custodum (2. Oct.) certe est primarium, et tamen continetur in Dedicatione S. Michaelis, prout eruitur ex officio huius S. Archangeli, atque expresse asserit Carpo (Biblioth. liturg. part. 4, n. 193) et ipsummet Breviar. Romanum die 8 Maii. — 3°. Obiectio, quam sibi proponunt praelaudatae *Ephemerides*, quamque solvere intendunt, stat; fortasse enim Angelus custodiens Nationem sit alius a custodientibus personam; quin etiam et ipsis dignior, utpote potior res ei commissa. Ex eo quod de perpaucis Angelis, quorum nomina ex sacris Litteris noscuntur, peculiare festum peragat Ecclesia, non sequitur eam non posse celebrare peculiaria festa de Ss. Angelis, quorum nomina Deus solus scit, sicuti peragit festum Ss. Innocentium et aliorum Sanctorum, qui minime noscuntur.

Postquam argumentis *Ephemeridum* respondere sategi, unum proprio marte adiiciam favore S. Angeli. S. Angelus Custos Nationis vere dicendus est Tutelaris, et ita appellatur in decreto concessionis Officii d. d. 22. Mart. 1825; unde qualitatem patroni, saltem minus principalis, ipsi denegari nequit; atqui festa patronorum minus principalium, quamvis nonnisi ritus duplicis maioris, sunt primaria, prout constat ex novissimo Catalogo a S. R.

Cong. approbato 5 Febr. 1895 ; ergo a fortiori festum S. Angeli Tutelaris Nationis, qui ritu dupl. 2. class. agitur, primarium esse debet. Hoc idem docet cl. Solans (*Pront. lit.* 1010) ».

Haec ad nos scripsit alter e Ven.libus Consociatis nostris, et ex iis conatur sententiam nostram infirmare, imo et confutare, suamque oppositam statuere. At, contra, sequentes illius iudicio subiicimus animadversiones.

a) Decreta, queis Ephemeridum sententia, de qua agitur, innititur, e nova Collectione expuncta fuisse res est indubia, factum enim constituit. At sequitur ne ex hoc, eadem Decreta, fuisse, saltem quoad doctrinam, quae ex iis infertur, abrogata ?

Non credimus; quia eiusmodi Decreta, quamvis e nova Collectione expuncta, nihilominus nulli alii authentico Decreto opponuntur, non secum aut cum certo Rubricarum praescripto confligunt, non vim amiserunt per novissimas Rubricarum revisiones atque emendationes (*Conf. Praefation. primi Volum. novae Collection. n. I*). Atqui haec solum Decreta, non alia, censentur abrogata iuxta Decretum *Urbis et Orbis* eidem novae Collectioni praemissum ; ergo doctrinam, quam ex illis intulimus, veram adhuc iure merito tenemus. Diximus, *doctrinam, quam ex illis intulimus ;* quia Decreta doctrinam a nobis traditam non exhibent, sed tantum responsionem ad Dubium propositum : ex qua tamen nos coniecimus, inter festum Angelorum Custodum, et Angeli Custodis, non adesse diversitatem. Primum enim seu in *Toletana*, ad Dubium : « Quodnam ex duobus festis Angelorum Custodum celebrari debeat in Archidioecesi Toletana etc. ? » responsum fuit : « Servetur consuetudo .... et Officium Angelorum Custodum fiat una vice tantum. » Alterum, seu *Ord. Min. Capuccinorum* ad Dubium : « An in regionibus Imperio

subiectis, in quibus ex Indulto recitetur Officium S. Angeli Custodis cum Octava mense Septembris, debeat de eodem fieri secunda die Octobris?» responsum fuit: «Negative». Ergo, intulimus, sicut utrumque Decretum vult, ut de Angelis Custodibus, vel de Angelo Custode, unum tantum officium, non duo fiant, sequi manifesto videtur, alterum ab altero festo non esse diversum.

Animadvertas proinde, illationem nostram nos intulisse quidem ex duplici responsione sacri Tribunalis; sed, quamvis eadem responsio amplius non existat, ob Decretorum expunctionem e nova Collectione, nihilominus doctrina nostra adhuc manere firma videtur. Quia expunctio eiusmodi non significat, illa responsa esse abrogata, ut superius ostendimus; sed significat tantum ea, mutatis rerum adiunctis, omni in praesentiarum usu carere ac utilitate. Quod si inquiras huiusce assertionis probationem, haec in promptu est et certa. Nam, mutatis rerum adiunctis, S. R. C. opportunum censuit officium de Angelis Custodibus vel de Angelo Custode bis concedere supernominatis regionibus.

Quo posito facile videtur, dicta Decreta utpote inutilia inseri non potuisse in nova Collectione, ut iure merito Commissio liturgica illa expunxerit.

b) At adm. Rev. dissidens ultra procedit, ut non solum censeat Decreta, de quibus est quaestio, abrogata, quia expuncta; sed sustineat, ex expunctione contrariam forsan sententiam probari ab illa, quam Ephemerides tradiderunt.

Etenim, inquit, S. R. C. praefata duo festa dioecesibus Hispaniae ditionumque eidem olim subiectarum, videlicet Americae, tanquam praeceptiva reliquit, prout videre est in Regestis ipsius S. Cong.nis. Quinimo alicubi duo alia habentur festa iniuncta, S. Angeli dioecesis et S. Angeli Nationis Custodis.

Reponimus, hanc praxim, quae rationem pro Commissione constituit dicta Decreta expungendi, haud satis probare contra identitatem festorum duorum vel plurium in casu. Ratio est, quia de eodem subiecto et obiecto plura ex indulto celebrari possunt festa, uti accidit de aliquibus Sanctis, quos bis recolunt particulares Ecclesiae nempe in die natalitia et in die quasi-natalitia. Ita ex. gr. Cong.tio Missionis celebrat S. Vincentium a Paulo die 19 Iulii cum Ecclesia universali, et die 27 Sept. in suis Ecclesiis vel domibus particularibus. Recolit insuper tertium festum de translatione Reliquiarum.

Quod attinet iniunctionem, haec dici potest non dari ratione festi, sed ratione uniformitatis. Quia festum unius subiecti et obiecti semel de iure celebrandum est; sed posito Indulto, iniunctio necessario additur, ut uniformitas servetur.

c) Opponitur autem, ex eo quod ex duobus festis unum contineatur in alio, non inferri legitime illius secundarietatem et huius primarietatem; quia festum Ss. Angelorum Custodum (2 Oct.) certe continetur in Dedicatione S. Michaelis Arch. cum tamen utrumque ex his festis sit primarium. Respondemus, optime in casu posse distingui: « festum nempe Ss. Angelorum Custodum certe continetur in Dedicatione S. Michaelis Archangeli, *uti Angelorum* concedimus: *uti Custodum* negari potest. Si totum enim percurras officium Dedicationis S. Michaelis, antiphonas, lectiones, responsoria, Orationem, vix aliquid reperies, quod respiciat hominum custodiam. Dum ab initio ad finem officii Ss. Angelorum Custodum, hoc peculiare custodiae hominum obiectum ultro se omnium oculis exhibet. Hinc iure dicendum omnes Angelos in festo Dedicationis recoli; sed et iure peculiare festum recoli Ss. Angelorum Custodum, quatenus huius festi obiectum non

est idem in omnibus et per omnia cum obiecto illius, licet idem sit subiectum, seu omnes Angeli, ipsaque Angelorum Regina, totaque caeli regia. Nunc autem casus, de quo agimus, satis est diversus ; agitur enim de festis pluribus, quorum obiectum est Angelorum custodia : custodia, inquam, vel personae , vel Regni, vel Nationis; etc. pro quibus consequenter idem est obiectum : ut et idem omnino sit praescriptum officium, et infra octavam merae lectiones addantur. Adeo ut etiam quando unius Angeli Custodis fit festum, de pluribus fiat, sicuti ex ipso Breviario constat.

d) Obiectionem denique, quam nobismet ipsi proposuimus, quamque resolvisse iudicabamus, cl. Dissidens contra nos convertit, eamque stare contendit. Quare autem? Quia *fortasse* Angelus Nationis Custos est alius ab Angelo Custode personae ; imo et dignior, utpote cui potior res ei commissa. Sed 1. το *fortasse* incertum supponit festi subiectum, hoc est, num iste Angelus Ecclesiarum , Nationum, Regnorum existat, incertum est ; sit ergo festum in commune cum alio, quod certo subiecto gaudet, nempe Angelorum Custodum, quod recolit universalis Ecclesia, quos extare Scriptura dat certe fundamentum, traditio fert, Liturgia docet. 2. Haud multum seria videtur additio de Angelo digniori ratione rei potioris illi commissae. Secus ipsum festum dignius esset prouti dignior persona foret, quae illi committitur. Si enim digniora sunt loca, et personae digniores sunt ; et fortasse talis persona dari potest, quae posset esset quavis natione dignior: quidni? Ceterum, quidquid sit, in incerto semper laboramus, et incertitudo crescit. 3. Non instituimus controversiam utrum possit Ecclesia celebrare festum de Angelis, quorum nomina nescit ; sed diximus et iteramus, Ecclesiam de Angelis tantum, quorum scit nomina, festum speciale cele-

brare, de reliquis nonnisi unicum et in commune, sicuti etiam de Ss. Innocentibus, imo de Sanctis omnibus, quorum sine fine nomina soli Deo manifesta sunt, maxime inter Martyres.

c) Ultimo, proprio marte, argumentum addit cl. Dissidens, quod deducit ex denominatione *Tutelaris*, quam S. Angelo Nationis Custodi Decretum concessionis tribuit. Hinc enim derivat, dicto Angelo inhaerere qualitatem Patroni saltem minus principalis, sive ritus festi sit dup. maius, sive, a fortiori, si dup. II classis, ut in casu. Porro, concludit, festa Patronorum sunt primaria, etsi minus principales sint. Arbitramur quid nimis esse, ex denominatione Tutelaris arguere aut probare qualitatem Patroni. Profecto το *tutelaris* a *tutela*, a *tutor* derivat, quae significant *defensionem*, *protectionem*, *patrocinium* etc. Sed ex eo inferre, intentionem Ecclesiae fuisse, ut talis Angelus sit Patronus, esto minus principalis, hoc admitti non potest, nisi quodam latiori sensu. Secus Patronus Ecclesiae dicendus esset S. Michael, in sensu, inquam, liturgico, Patroni essent Ss. Angeli Custodes, Patroni Sancti singuli, quorum nomine nuncupamur etc. etc. Patet ratio, quia et ipsi omnes tutelares nostri sunt, nos ipsi eorum patrocinio commendamus animas, corpora et negotia nostra ; et ipsi nos protegunt, defendunt, adiuvant, tutantur melius quam alii. Placet consequentia ? Sed veritas deficeret. Hinc infert adm. Rev. Dissidens qualitatem primarii ; quia festa Patronorum primaria sunt. Sed distinctione hic opus est ; principium enim prouti sonat admitti nequit. Si agatur de Patronis praecipuis, principium verum est ; et festa patronalia semper primaria sunt, quamvis *per se* secundaria esse possent. At idemne dicendum, si Patroni minus principales sint ? Sustineri nullo pacto principium potest; quia primarietatem festo non dat qualitas patroni, nisi sit

principalis, sed natura ipsius festi. Si de Patrono videlicet agatur dies natalis vel quasi-natalis, festum primarium erit : si de eo agatur translatio, apparitio, conversio etc., festum secundarium erit, quamvis ad Patronum pertineat. Quae tamen casui nostro, seu festo de S. Angelo uti Nationis Custode, applicari nequeunt. Stat nihilominus veritas, nempe festum Patroni minus principalis non ideo esse primarium, quia patronale, cum esse possit vel primarium vel secundarium, iuxta naturam festi. Adducitur Catalogus festorum, sed non satis ad rem ; quia si inter festa primaria enumerantur festa Patronorum minus principalium, agitur ibi de diebus natalitiis Sanctorum. Hinc inter secundaria enumerantur etiam festa Sanctorum praeter eorumdem natalem diem, uti Inventio, Translatio, Patrocinium etc. quae ad Patronos pertinere posse, nemo ambigit.

Cl.^{um} autem Solans, quem omni cum aestimatione ac reverentia iure nominamus, festum S. Angeli Custodis Regni appellasse primarium, et hoc factum constituit, quod negare non possumus. At neque inficiari possumus, nullo eum sententiam suam argumento muniisse, sed simpliciter et infra parenthesim affirmasse.

Quid post hucusque disceptata concludendum? Certam ne esse sententiam nostram? Tanti non valemus, ut id asseramus, sed profecto sat validis illam argumentis communitam iudicamus.

Nihilominus pro adm. Rev. Dissidente non praeteribimus Decretum recens, quod identitati festorum Angeli Custodis et Angelorum Custodum opponitur. Est Decretum in *Urgellen.* d. d. 10 Maii 1895 ad 2 (*Vid. Ephem. 1895, pag. 330-331*), in quo edicitur in II Vesperis S. Angeli Custodis (*1 Octobr.*) agendam esse commemorationem Ss. Angelorum Custodum (*2 Octobr.*). Profecto si es-

sent duo festa identica, com. alterius agenda non foret. Sed notandum quoque est aliud Decretum, quod est in *Calagurritana et Calceaten.* d. d. 13 Febr. 1892 ad 2, declarans, in Missa Ss. Angelorum Custodum commemorationem S. Angeli Custodis, ubi cum octava recolitur, esse omittendam. Super qua duplici dispositione, quae sibi, specie tamen, contradicere videtur, opportunum censemus referre animadversionem cl. Solans, quae sic se habet: « Parécenos que la razon de hacerse in Visperas la commemoraciòn de los Stos Angeles Custodios, y el omitirse en la Misa de estos la del Santo Angel Custodio del Reino, està en que en el primer caso se trata de las Visperas del Angel del Reino, en cuya fiesta no van comprendidos los demás Angeles Custodias del dia siguiente; ma en la fiesta de estos ùltimos va incluido el Angel Custodio del Reino (*Prontuar. Liturg. n. 1011*) ». Ex dictis inferendum, infirmari quidem momenta a nobis superius allata pro identitate praefatorum festorum; sed ulterius confirmari etiam momenta, quae favent secundarietati festi S. Angelis Custodis regni. Namque festum, quod in alio includitur, non primarium est, sed secundarium. Hinc, etsi quae superius diximus de identitate dictorum festorum nolis admittere, stare nihilominus videtur alterum quod probatum credimus, festum S. Angeli Custodis esse secundarium, non primarium,

Haec nostra sentiendi ratio, quam de cetero peritioribus libenter subiicimus.

DE NATURA CONCURSUS DIEI INFRA OCTAVAM

DISSERTATIUNCULA

Hisce in paginis iam alibi difficultatem aliquam resolvimus super concursu diei infra octavam, quod eius primas attinet Vesperas (*an. 1896, pag. 59 et seq. Dub. V*). An vero obiicienti responsio plene fecerit satis, nescimus; certum tamen est super responso nostro ulterius nobis aliam non fuisse difficultatem propositam. Sed praeter praefatam aliae quoque difficultates postea manifestatae sunt, ad quas hactenus, utpote non absolute necessarias, respondere distulimus, nunc autem urgent nos pro solutione. Aliunde, non eadem est hac in re doctorum sentiendi ratio, ut proinde haud res satis videatur perspicua.

Hinc factum est, ut praesentem statuerimus dissertatiunculam conficere, qua, si fieri possit, et propositae evanescant difficultates, et negotium claresca.

Hoc itaque unum intendimus tenuem praesentem suscipiendo laborem, inquirere naturam concursus dierum infra octavam, ut concludamus posse vel non, uti alia festa, in primis Vesperis concurrere. Nec innuendum, et Rubricas et expositores et ratiocinium huiusce studii nostri triplicem fundamentum constituere.

1. Dies festus, cum octava gaudet, per octo dies continuos celebratur: quorum primus est singulis solemnior, dies intermedii minus solemnes. Primus est ritus duplicis, aut primae aut secundae classis, alicubi etiam duplex maius: ultimus aequavalet duplici, ut dici queat duplex minus, plus

minusve privilegiatus: dies intermedii, generatim loquendo, sunt ritus semiduplicis. Dicimus *generatim loquendo*, ut innuamus dies secundum et tertium octavarum Paschae et Pentecostes, qui duplicis primae classis sunt. Ex dictis sequitur, festum octava gaudens, non ex pluribus festis constitui, quot sunt dies octavae, sed unum tantummodo esse festum, quod incipit a prima et desinit ad ultimam diem, seu ad diem octavam. Ex quo tamen ne inferas unumquemque ex diebus infra octavam omnibus et singulis, sicut et diem octavam, non esse festum: sunt festum, sed proprius dicuntur continuatio eiusdem festi, dum dies prima est proprie festum, sicut octava dies ultimum complementum festi. Festum seponimus eiusdemque diem octavum, in studium unice dierum infra octavam intendentes animum, et quidem ut eorum concurrentiam perpendamus.

2. Concurrentia significat duas Vesperas, quae sibi obviam eunt, ex quibus alterae pertinent ad festum celebratum quod terminat, alterae ad festum celebrandum quod incipit. Atque ideo Rubrica: « Concurrentia officii attendenda est semper in secundis Vesperis, quomodo sit ordinandum officium cum sequenti die (*Tit. XI, n. 1*). » Hinc patet pro concurrentia esse duo festa, praecedens et subsequens, habentia ius ad Vesperas necessario, primum de quo actum est, secundum de quo agendum est: adeo ut, alterutro ex iis deficiente, concurrentia fiat impossibilis. Concurrentiam finientis festi doctores appellant activam, incipientis festi passivam. Sic prima dicitur, quia praecedens festum agit quodammodo in subsequens, quod proinde aliquo modo a praecedenti patitur, unde eius concurrentia passiva vocatur. Ex his liquido fluit, officia quae ius habent ad utrasque Vesperas, activa et passiva concurrentia frui, quae ad unas tantum Vesperas ius habent, una tantum

concurrentia frui posse: quae vel activa erit vel passiva, prouti ad primas ius habent Vesperas vel secundas: quae autem officia nullum ius habent ad Vesperas, neutram quoque concurrentiam habere valent.

3. Festa duplicia omnia et singula activam atque passivam habent concurrentiam. Eamdem quoque habent festa semiduplicia Sanctorum, tam activam quam passivam. Idem dicendum de Dominicis, quae integras habere possunt, tam primas quam secundas Vesperas, quamquam primas Vesperas proprias habeant generatim a Capitulo tantum: si tamen quandoque integras habere debeant, psalmos, quos non possident, a Sabbato mutuant. Festa simplicia, cum primas solum Vesperas habeant, haud vero secundas, possident solum concurrentiam passivam, sed activa carent. Officia ferialia, uti feriarum et vigiliarum, nulla fruuntur concurrentia; quia unicas habent Vesperas, quae neque primae sunt, neque secundae, sed de die currenti: abstrahe a vigilia Epiphaniae, quia ritus, non simplicis, sed semiduplicis est. Festum habens octavam ad duplicia necessario pertinet, sicuti etiam dies ultimus, seu octavus: consequenter quod de duplicibus superius dictum est, tam ad diem primum festi octavam habentis applica, quam ad ultimum: nempe ius habet uterque dies ad primas et secundas Vesperas, gaudetque proinde concurrentia, tam activa quam passiva. Nunc de concurrentia diei infra octavam, de qua controvertitur.

4. Dies infra octavam est generatim semiduplicis ritus, uti diximus; at si comparationem eius cum aliis semiduplicibus, a fortiori cum duplicibus, simplicibus Sanctorum et ferialibus officiis instituamus, ab omnibus illa differre dignoscetur. Cum omnia duplicia duas Vesperas habeant, ab iis differt dies infra octavam, quia non duas hic sed unas Vesperas habet. Semiduplex pariter, sit

Sanctorum, sit dominicale, duas possidet Vesperas, ergo ab eo quoque dies infra octavam differt. Simplex officium Sanctorum unas habet Vesperas, sed sunt primae, cum illud, iuxta Rubricas, ad Nonam desinat: dies autem infra octavam unas etiam habet Vesperas, sed hae certo secundae dici possunt; an vero primae quoque sint, disputatur. Ergo dies infra octavam etiam a simplici officio Sanctorum discriminatur, etsi a ritu velis praescindere. Feriale officium unicas pariter habet Vesperas, sicut dies infra octavam; sed certum est, illas nec primas esse, uti diximus, nec secundas, sed sunt feriae currentis: unde neque activam, ut praemisimus, neque passivam possident concurrentiam. Dies vero infra octavam suas Vesperas possidet, quae ut nuper innuimus, secundae appellari certo possunt, ergo officium diei infra octavam, si a ritu suo abstrahas, in quo cum semiduplicibus festis convenit, differt, quod Vesperas attinet, ab omnibus aliis officiis.

5. Dies infra octavam, si proprie loquamur, potius quam festum, continuatio festi appellandus est, cuius officium scilicet continuatur per octo dies. Quinimo magis videtur exactum dicere non tam continuari officium, quam repeti. Quod perspicuum videtur, non solum de die festo atque octavo, sed etiam de singulis diebus infra octavam: in quibus iidem habentur ad matutinum psalmi, antiphonae, hymni, lectiones ut plurimum mutatae, sed eadem de re, iidem psalmi ad Vesperas, eaedem pariter antiphonae, idem saepe hymnus, et generatim eadem quoque Oratio. Festum itaque continuatur per eiusdem, propemodum saltem, officii recitationem. Sicut autem dies primus convenit ut sit ceteris solemnior, dies ultimus solemnior reliquis infra octavam, ita primo ritus duplex tributus est primae aut secundae classis, ultimo duplex ritus tantum, diebus infra octavam semiduplex. Ex his autem solemnio-

res utrasque Vesperas habent, primas nempe et secundas, minus solemnes unas tantum. Quamvis enim festum semiduplex duas possit habere Vesperas, non tamen potest semiduplex infra octavam. Namque infra octavas, aut de duplici, aut de semiduplici Sanctorum vel Dominicae, aut de infra octavam fieri potest officium. Pone, faciendum de duplici: ut quid binae Vesperae? Inutiles certo essent pro secunda die primae Vesperae, si duplex in eadem occurreret, inutiles pro die tertia, quia integrae de praecedenti indubie fierent, et sic de reliquis diebus dicendum usque ad septimum, uti facile intelligitur. Pone autem de semiduplici agendum: ut quid etiam binae Vesperae? Antiquitus, concurrente semiduplici Sanctorum cum sequenti die infra octavam, Vesperae dividebantur, nunc post reformatas Rubricas, nonnisi com. fieri potest de sequenti. Sed etiam ante reformationem binae Vesperae inutiles erant, cum unae sufficerent, de quibus faciendum erat a Capitulo: quod si agatur de semiduplici sequenti, clarior quoque fit binarum Vesperarum inutilitas pro diebus infra octavam. Denique ponas, omnibus diebus de infra octavam fieri debere: ut quid pariter binae Vesperae, cum idem sit festum, obiectum idem, idem ritus, idemque officium, quod repetendum est? Ergo ne legislator rem inutilem faceret, necessario unicas debuit ponere Vesperas pro infra octavam diebus.

6. Nunc quaerere possumus, an huiusmodi Vesperae primae sint, an secundae? Communiter secundae appellantur; sed negotium intimius perscrutari fas est. Rubricae neque primas eas vocant, neque secundas, sed dicunt tantum de iis officium fieri uti in secundis Vesperis (*Tit. 7, n. 5*); videntur ergo non primae, sed secundae. Verum si hoc consectarium legitime sequeretur, Rubricae citra controversiam sibi contradicerent. Namque eae explicite

docent, festum duplex et etiam semiduplex, tam Sanctorum, quam Dominicae, concurrere cum sequenti die infra octavam (*Tit. XI, nn. 3, 4, 5*); ergo dies infra octavam ex lege Rubricarum habent primas Vesperas, cum nonnisi primae esse possint Vesperae de sequenti. Sed praeterea eaedem Rubricae, cum iisque universi expositores docent, dies infra octavam concurrere cum sequenti duplici, et semiduplici (*Ibid. nn. 4, 6*); ergo dies infra octavam etiam secundas Vesperas habere debent, secus non possent cum sequenti festo concurrere. Nisi igitur admittere velis, errare Rubricas, quod nefas est, necessario concludendum dies infra octavam et primas et secundas possidere Vesperas. Quamquam proinde *in Vesperis infra octavam omnia dicuntur sicut in secundis Vesperis festi*, nihilominus id probare nequit, eosdem dies solas habere secundas Vesperas, cum ex Rubricis certum sit, illos utrisque gaudere. Ceterum, si eae tantum secundae forent et non etiam primae, quare Rubrica dixit: « In Vesperis omnia dicuntur sicut in secundis », et non potius. « Secundae Vesperae dicuntur sicut in die festo? ».

7. Infirmari vero posset praefata conclusio ex communi interpretatione expositorum, et imprimis cl. Guyeti, quem ceteri sequuntur, iuxta quam concurrentia dierum infra octavam in suis primis Vesperis, quae dicitur passiva, nonnisi impropria est, seu improprie dicta. En Guyeti verba: « Dies infra octavam, cum singuli festa minime sint, sed continuatio unius eiusdemque festi, cuius videlicet officium repetitur a Matutino usque ad Completorium, nullam inter se sortiuntur (*passivam*) concurrentiam; sed activam habent cum quolibet sequenti festo et Dominica (*Sect. III, cap. XIII, quaest. I*). » Sed cum contrarias in hac sua sententia satis agnoscat Rubricas, quae, ut iam vidimus, passivam quoque diebus infra

octavam tribuunt concurrentiam, ita eas exponit: « Verum non ideo id fit, quasi tum incipiat officium diei sequentis infra octavam, qui nonnisi postridie a Matutino inchoatur, sed potius quod diei ipsiusmet praesentis officium a Capitulo resumatur, dimisso festi semiduplicis officio, quocum par est gradu et dignitate: sicut concurrentia non est cum, desinente festo simplici ad Nonam, subintrat ad Vesperas officium feriae occurrentis. Parique item iure in secundis Vesperis duplicis secundae classis reponitur com. octavae, quae dimissa fuerat in primis Vesperis et Laudibus (si de ea futurum est postridie officium) non pro sequentis, sed pro ipsiusmet diei praesentis commemoratione. Hoc vero proprie non ad concurrentiam, sed ad occurrentiam magis referri debet (Ibid.).» Haec quidem Guyetus.

8. Negat itaque primo Guyetus, ad Vesperas incipere officium diei sequentis infra octavam; quia hoc a Matutino incipit. Sed unde id constet, auctor non explicat, Rubricae non dicunt, consequenter negari potest. Insuper dicit, Vesperas, a Capitulo, diei infra octavam esse praesentis, non sequentis diei; sed iterum, cum unde id constet non dicat, Rubricae sileant, imo contrarium astruant, quia aperte loquuntur de officio sequenti, non praesentis, iure quoque negari potest. Affert, tertio, paritatem desumptam a feria; at, haec paritas nihil valet, quia feriis nec primas, nec secundas Vesperas tribuunt Rubricae, consequenter neque passivam neque activam concurrentiam, cum eius officium incipiat indubie ad Matutinum desinatque ad Nonam: quod de diebus infra octavam praedicare Rubricae vetant. Ceterum, si officium diei infra octavam a Capitulo resumitur, uti auctor exponit, meliori iure concluditur, tunc incipere officium diei sequentis, quam praesentis iuxta Rubricas. Consequenter

negari potest quod ultimo asserit, id videlicet non ad concurrentiam, quam Rubricae admittunt, sed potius ad occurrentiam, de qua Rubricae altum servant silentium, pertinere.

9. Nec tantum praefato modo Guyetus contendit explicare Rubricas, sed ipsummet Gavantum. At Gavantus, qui adeo in Rubricarum redactione et confectione adlaboravit, satis se ostendit a Guyeti interpretatione alienum. Nil aliud enim ille facit quam simpliciter referre casus concurrentiae, qui inter duplicia vel semiduplicia cum diebus infra octavam comprobari possunt. En eius verba: « Duplex autem concurrere potest cum semiduplici, Dominica, **die infra octavam.....** et tunc omnia in secundis Vesperis de duplici erunt cum commemoratione illorum, nisi etc. etc. (*Sect. 3, cap. VIII, n. 4*). » In n. 5 sequenti habet: « Semiduplex..... potest concurrere cum semiduplici, Dominica, **die infra octavam,** et tunc dividuntur a Capitulo de sequenti (*quod impraesentiarum non in omnibus mutato iuri cohaeret*). » Meratus de hac improprietate silet et ipse apud praefatum auctorem. Non ergo est ratio, cur aliter nos dictas Rubricas intelligere debeamus, quam ipsemet Gavantus, illiusque adnotator intellexerunt.

10. Cum ergo Rubricae utrasque Vesperas diebus infra octavam tribuant, et nihilominus unicae sint eorundem dierum Vesperae, quid concludendum? Hoc unum, ni fallimur, eiusmodi Vesperas, nec primas esse nec secundas, stare tamen pro utrisque, quod optime Rubricis consonat. Adeo ut, si de duplici vel semiduplici praecedenti factum sit, et de die infra octavam post illud sit agendum, Vesperae diei infra octavam stent pro primis: si vero post diem infra octavam faciendum sit officium duplex vel semiduplex die sequenti, Vesperae diei infra octavam stent pro secundis.

Quod et cl. Van Der Stappen, quo nemo exactior impresentiarum in officii divini Rubricarum interpretatione, admitti posse docet, post relatam communiorem doctrinam de huiusmodi Vesperarum concurrentia impropria. En eius verba: « Nisi velis dicere cum quibusdam auctoribus, Vesperas diei infra octavam, in quibus omnia dicuntur sicut in secundis Vesperis Festi (*Rubr. Gen. Tit. VII, n. 5*), **nec primas esse nec secundas**, sed unicas, quae inserviunt pro primis aut secundis, iuxta quod eorum concurrentia vel activa est vel passiva (*Tract. de Off. dic. Q. 184*). » Qua doctrina posita, facile intelligitur necessarium non esse admittere concurrentiam passivam impropriam in primis Vesperis dierum infra octavam, quippe quae ab aliis semiduplicibus vix differunt.

11. Itaque dies infra octavam licet inter se concurrere nequeant, bene tamen cum aliis duplicibus possunt concurrere, sive praecedentibus, sive sequentibus. Inter se non possunt; quia concurrentia supponit necessario duo officia, quae sibi invicem succedant, quorum alterum debet ius habere ad secundas, alterum ad primas Vesperas. Hoc autem in diebus infra octavam nequit comprobari, uti patet; quia unas habent Vesperas, et non habent duo officia, sed unum quod continuo iteratur: in hoc plane convenimus cum Guyeto. Quando vero duplex aut semiduplex aliquem ex his diebus vel praecedit vel subsequitur, tunc inter hos et illud perfecta dari potest concurrentia, seu activa seu passiva. Quia duplex aut semiduplex ius habet ad primas et secundas Vesperas; et etiam dies infra octavam idem ius habent ad Vesperas suas proprias, quae, licet unicae, stant pro primis et secundis, et a duplici vel semiduplici possunt impediri. Dierum proinde infra octavam Vesperae, et concurrunt et concurruntur, ut verbo utamur Liturgistis commune, non inter se, neque a seipsis, sed

per alterius naturae officia, uti sunt duplicia, et etiam semiduplicia tam Sanctorum, quam dominicalia.

12. Sed opponi fortasse poterit quaedam anomalia in commemorationibus faciendis, derivans ex concurrentia passiva, quam Vesperis infra octavam tribuimus. Sed reponimus: si id revera esset, non a nobis derivaret, sed a Rubricis, quae dictam concurrentiam praefatis diebus tribuunt. At videamus in quo haec anomalia consistat. Pone Dominicam III^am^ Adventus incidere in diem 13 Decembris, in quo ad ritum simplicem redigenda est S. Lucia. In Missa Dominicae habes, post Orationem diei; 1° commemorationem de S. Lucia, 2° com. de infra octavam. At in Vesperis e contra, si agas de 7.^a^ die infra octavam, habebis commemorationem 1.° de infra octavam, 2.° de S. Lucia. Ubi vides S. Luciam in Missa praecedere, in Vesperis subsequi diem infra octavam: quam profecto anomaliam esse vitandam nemo non videt. Equidem omnibus dictum incommodum patet, sed non adeo grave, ut Rubricae negligi possint et debeant. Certe enim legibus Rubricarum positis, ita et non aliter agendum est, cum in Vesperis habeatur concurrentia, quae non datur in Missa. Si itaque in Vesperis agendum sit de festo concurrente, eius com. aliis praevalet, quae praevalentia cessare potest in Missa, ut in casu, in quo concursus locum habere nequit. Potius quam ergo Rubricas, dictum incommodum fas est negligere; et multo minus ob illud negare licet concurrentiam diei infra octavam in praefatis Vesperis, quam Rubricae admittunt, ut prius fiat com. de S. Lucia, postea de concurrente die infra octavam.

13. Omnibus perpensis, videtur nobis inferendum esse, naturam concursus diei infra octavam esse sui generis, et ab omnium duplicium aliorumque semiduplicium concurrentia diversam, quamvis vi Rubricarum manifesto admit-

tendam. Non est sicut concurrentia duplicium et semiduplicium, quae duas habent Vesperas. Non est sicut concurrentia simplicium, quae primas tantum habent. Sed neque dies infra octavam assimilari debet quoad concurrentiam officio feriali, quidquid apparere possit. Quaevis enim feria, diversa est ab alia, et proprium habet officium: dum dies infra octavam omnes et singuli iidem sunt, et idem fere officium habent. Feria interim nulla gaudet, quae gaudere posset, concurrentia, ratione ritus infimi et ex natura sua, quae ceteris officiis est inferior: dum dies infra octavam veram concurrentiam habet, et ritus est semiduplicis, qui simplicibus et feriis ex natura sua excellit. Verbo, dies infra octavam est singularis, et dum unas habet Vesperas, cum his valet concurrere tam in primis quam in secundis Vesperis quorumcumque festorum: quod illius tantum est proprium. Haec sub peritiorum censura dicta sint et salvo sapientiori iudicio.

SOLUTIO QUAESTIONIS

pro mense Martio 1899 propositae.

PROPOSITIO.

Dominica I Maii fit alicubi de Translatione (fest. secund.) S. Ianuarii, dupl. II cl. cum Octava. Dominica autem III eiusdem mensis fit de SS. Redemptore dupl. II cl. quod, cum in sequenti anno sit impeditum, ex privilegio anticipatur in Dominica II, in qua occurrit festum fixum S. Pomponii conf. dupl.

min. primarium. Quaeritur : debetne commemorari primo dies octava Translationis S. Ianuarii, postea S. Pomponius, an vice versa, tam in occursu quam in concursu ?

SOLUTIO

Certe prius commemorari debet tam in occursu quam in concursu dies octava Translationis S. Ianuarii, deinceps tantum S. Pomponius. Ad cuius aequam probationem rite afferendam, inconcussa exponere sufficit principia, quorum quidem unum primo intuitu videtur alteri oppositum et veritati non consonum, sed quorum apparentem quoque repugnantiam mox ipsa Rubrica ad nihilum redigit.

a) *Quoad occursum*, en principia ad rem facientia.

1um *Principium* : De duobus officiis eiusdem ritus et classis, quorum unum est primarium, et alterum secundarium, antecedit commemoratio primarii prae secundario. Unde in festo SS. Redemptoris, dupl. II cl. videtur quod ante diem octavam Translationis S. Ianuarii, quae est festum secundarium, commemorari debet festum primarium S. Pomponii.

Audi v. g. Rubricam Tit. X, n. 6 : « si omnia fuerint duplicia — ut in casu nostro — fiat.... in paritate ritus, de primario prae secundario ». Nihil clarius est.

Si deinde legas generale decretum 27 Iunii 1893 a summo Pontifice confirmatum, « festa primaria, utpote solemniora, aliis secundariis (etiam Domini, B. M. Virginis, Angelorum, etc), in casu (eiusdem ritus et classis) praeferenda esse tam in occursu quam in concursu ad formam Rubricae X de Translatione festorum, n. 6 » declarat. Imo, « Sanctitas Sua sententiam eiusdem S. C. ratam habuit et confirmavit, iussitque ita et non aliter Rubricarum praescripta hac in re esse interpretanda, rescripta seu decreta tum generalia tum particularia in contrarium facientia, suprema auctoritate sua penitus abrogando. Die 2 Iulii, anno eodem ». Unde eadem res perfecte liquida est.

Amplius, ad petitionem R. P. Antonii A Calmpthoutschenhoëk « an occurrente die 16 Ianuarii festo primario et immobili Ss.

Martyrum ordinis Minorum Berardi et sociorum eius cum festo secundario et mobili eiusdem 2ae cl. Dominicae II post Epiphaniam affixo scilicet SS. Nominis Iesu, huic praeferentia debeatur? », S. R. C. die 27 Iunii 1896 ad 5 rescribendum duxit: « Negative, et servetur decretum generale 2 Iulii 1893 ».

Et, ut nullum suboriatur dubium quoad duplicia minora et semiduplicia, expresse inquisitum est: « An distinctio inter primaria et secundaria festa, vi decreti generalis diei 2 Iulii 1893, sola respiciat duplicia I et II cl. ac duplicia maiora; vel etiam duplicia minora ac semiduplicia tam in occursu quam in concursu et in repositione ». Et die 14 Augusti 1894, S. R. C. respondendum censuit: « Negative ad primam partem; affirmative ad secundam, ac decreta particularia in contrarium facientia, per illud generale superius memoratum uti revocata, ac nullius roboris habenda esse ». Unde principium a nobis positum minime in dubium revocari potest.

Sed quid exinde concludendum? Non quod primo intuitu apparet, scilicet praelatio S. Pomponii super die octava Translationis S. Ianuarii; sed tenendum est virtute alterius principii non minus certi, diem octavam supra laudatam praeferri debere dicto S. Pomponio. Lege.

2um *Principium:* Dies octava, etiam ad festum secundarium pertinens, et non obstante suo ritu *nominali*, qui vere est duplex minus, quia tamen peculiari gaudet privilegio, vi cuius in occursu non cedit nisi festis II cl., iam de facto consideratur velut huiusmodi duplicia maiora, quae nonnisi festis ritus superioris faciunt spatium, et tractantur ad instar.

Confer Rubricam Tit. X, n. 2, et vide quid absolute doceat et sine ulla distinctione inter Octavas primarias et secundarias: « Si in die octava alicuius festi habentis octavam occurrat aliquod festum duplex ex maioribus (1ae vel 2ae cl.) supra in Rubrica *de Commemorationibus* enumeratis, fiat de festo cum commemoratione diei octavae: excepta die octava Nativitatis Domini et Epiphaniae, in quibus non fit de aliquo festo, sed transfertur in primam diem similiter non impeditam. Si autem non fuerit ex praedictis festis (1ae vel 2ae cl.), fiat de Octava, et fe-

stum transferatur aut de eo fiat commemoratio, ut supra ». Potestne aliquid excogitari magis lucidum quam hoc dilemma? Si occurrat in die octava festum I vel II cl. fit de eo cum commemoratione Octavae; si autem festum est duplex maius vel minus fit de Octava, et transfertur aut commemoratur festum, prout exigit ritus. Ergo prius commemorari debet dies octava Translationis S. Ianuarii Martyris, et postea tantum S. Pomponius, cum festum sit duplex minus, et dies octava tractetur ad instar duplicium maiorum, quae cedunt tantum festis II classis.

Parum refert utrum dies octava sequatur rationem festi primarii vel secundarii, prouti festum ad quod illa pertinet, primarium vel secundarium est Quippe hoc attendendum est, si aequipararentur, quoad ritum, et festum et dies octava (quod non existit, ut vidimus supra), et ideo dies octava Translationis S. Martyris gressum habet super S. Pomponio, quatenus habetur in Rubricis quasi superior etiam duplicibus maioribus, quia nobilitas ritus praevalet super primarietate festi ex ipsa Rubrica, Tit. X, n. 1.

Adde legem liturgicam in Tit. IX, n. 11 mandantem, ut pro Commemorationibus « servetur hic ordo: 1 De Dominica privilegiata; 2 De die octava; 3 De duplici maiori; 4 De duplici minori..... ». Quid magis probans invenies? Nonne vides diem octavam absolute anteponi duplici tam minori quam maiori, et minime quaestio est an Octava pertineat ad festum primarium nec ne? Sed regulatur per legem potioris classis ratione sui privilegii.

Decreta quoque non desunt quae declarant semper praeferri diem octavam alicui officio etiam duplici maiori. Sufficit illa indicare, nempe 19 Iunii 1700, n. 2059 ad 2 (3565); 20 Nov. 1717, n. 2244 ad 2 (3903); 11 Sept. 1790, n. 2540 ad 3 (4442), et 25 Sept. 1852, n. 3008 ad 1 (5182), et scient omnes diem octavam Translationis S. Ianuarii commemorari debere in occursu ante festum primarium ritus duplicis minoris, quin vulneretur nostrum primum principium, quia pro die octava adest privilegium, quod aliquo modo suum auget ritum et aequipollentem reddit festis ritus duplicis maioris, quae

nonnisi festis II cl. cedunt. Unde in casu applicanda est regula nobilioris ritus, et negligenda est praeferentia primarii ante secundarium, quae non valet nisi in paritate ritus. Itaque in casu praesenti S. Pomponius, licet festum primarium, secundus veniet post diem octavam.

b) Quoad concursum, eodem modo quam pro occursu procedemus.

1um *Principium*: Existente tantum in occursu privilegio diei octavae adnexo, dies octava sequitur legem communem in concursu, quae iubet duplex primarium semper praeferri debere alicui secundario. Unde in casu proposito videtur quod in die SS Redemptoris dupl. II. cl. prius commemorandus est ad Vesperas S. Pomponius, et postea dies octava Translationis S. Ianuarii.

Quoad inexistentiam privilegii in concursu, hoc patet ex Rubrica Tit. XI, n. 7, sic dicente: « Die octava concurrente cum sequenti duplici, etiam translato, *ceteris paribus* (id est utroque primario vel utroque secundario etc.) a Capitulo fit de sequenti cum commemoratione Octavae; exceptis diebus octavis festorum *primariorum* B. M. V. etiam particularibus alicuius religionis, sanctorum Angelorum, sancti Ioannis Baptistae, S. Ioseph et sanctorum Apostolorum, in quibus de sequenti fit tantum commemoratio. Concurrente vero cum sequenti duplici maiori etiam translato, totum officium fit de sequenti cum commemoratione Octavae: excepta die octava Epiphaniae, Paschae, Ascensionis, aliisque festis *primariis* Domini, in quibus de sequenti fit tantum commemoratio ». Unde consequitur diem octavam in concursu vel dimidiare vel cedere alteri duplici minori aut maiori officium, quod in occursu sibi vindicat totum in iisdem conditionibus, exceptis tantum excipiendis, non ratione octavae, sed festorum magis privilegiatorum Domini etc., et itaque verum est diem octavam non amplius privilegiari in concursu. Ceterum, privilegium in occursu sufficit ad finem legislatoris attingendum, qui est facere ut difficilius impediatur quod est perfectio festi celebrati et iure translationis caret, nempe dies octava.

Quod autem sequatur legem communem ad Vesperas, hoc

patet quoque ex eadem Rubrica in fine. « *Ceteris vero non paribus*, quando dies octava cum alia die octava concurrit. Vesperae integrae fiunt de illa quae est festi potioris, aut primarii, aut dignioris ratione personae cum commemoratione alterius. Concurrente autem cum festo duplici, Vesperae erunt vel de die octava vel de duplici cum commemoratione alterius, prouti de Octavis inter se concurrentibus dictum est, exceptis Octavis festorum Domini et B. M. V. ut supra ». Non est igitur faciendum in concursu sicut in occursu, ubi privilegium diei octavae adnexum vindicat praelationem pro ea, non obstante praesentia duplicis etiam maioris primarii, et itaque *ceteris non paribus*, Vesperae sunt de festo potiori, et in paritate ritus, de primario ante secundarium, et in aequali conditione, de digniori, quin ulla dubitatio hoc principium labefactet.

Nihilominus, et non obstante quod primo aspectu crederes, aliter dicendum venit in casu praesenti, et etiam in concursu dies octava, ex altero principio statim secuturo, commemoranda est, licet secundaria, ante festum primarium S. Pomponii eiusdem ritus.

2um *Principium*: Officia admitti debent in concursu semper iuxta ordinem quem retinent tota die in occurrentia, et ordo itaque commemorationum inter se servandus ad occursum, retinendus est et ad concurrentiam.

Clarior esse non poterat Rubrica quae post tabellam concurrentiae invenitur sub n. 5: « Cum plures fiunt commemorationes, servetur hic ordo: 1 De Dominica privilegiata, 2 De die Octava, 3 De duplici maiori, 4 De duplici minori... ». Super quo animadverte non existere contradictionem cum primo principio, quia illud respicit officia de praecedenti et de sequenti inter se concurrentia, et praesens officia eiusdem dici in concursu; et, illa distinctione facta, omnia sunt apprime vera. Etenim, privilegio nondum existente ad primas Vesperas, et ad secundas iam cessante, quomodo dies octava, verbi gratia, praeferri posset officiis, quae pertinent ad alterum diem sive praecedentem sive sequentem, nisi iuxta communem regulam? Sed optime intelligitur quod si privilegium aliquod officia in die suo

occurrentia directe afficiat in occursu, illud super eadem indirecte se extendit in concursu, ne quod prius est prae altero in occursu, idem deinde fiat posterius ei in concursu. Unde hic agitur de officiis eadem die contingentibus.

Hoc principium resultat quoque ex Rubrica Tit. XI. n. 10. « Cum vero occurrit ut festum simplex veniat in feria IV et VI Quatuor Temporum, in feria IV Cinerum... Vesperae antecedentes (nisi ea die celebrandum sit festum IX Lectionum) erunt de feria communi per annum, non autem de sequenti, cum commemoratione festi simplicis in sequenti feria occurrentis. Quod ideo non fit, quia sequens feria habeat Vesperas; sed quia cum festum simplex in sequenti die non habeat officium propter feriam praedictam in eo occurrentem, nec etiam convenit illud habere primas Vesperas in praecedenti die ». Applica siquidem casui proposito hanc regulam, et vides quod non convenit diem octavam postponi in concursu, quando per privilegium antecedit S. Pomponium in occursu, rationemque simul habes cur in casu dies octava Translationis S. Ianuarii (festum secundarium, cum dies octava sequatur rationem ipsius festi, teste decreto 21 Febr. 1896 ad 2) praeferenda est etiam in concursu super S. Pomponio, cuius occurrit festum primarium.

Conclusio igitur est illa, nempe: quod dies octava pertinens ad festum secundarium praevalet tamen super officium primarium eiusdem ritus tam in occursu quam in concursu, ob privilegium quod diei octavae occurrenti adnectitur, et ubique perseverat pro officiis in ea occurrentibus.

A. Fourneret
ex Acad. Liturg. Rom.
Parochus loci vulgo dicti Lannes
(dioecesis Lingonensis).

QUAESTIO SOLVENDA

PRO MENSE MAIO 1899.

Missa votiva, sive solemnis sive privata, indulta infra aliquam hebdomadam extra vigilias privilegiatas, dici ne potest in Vigilia Epiphaniae ?

APPENDIX

E S. CONGREGATIONE INDULGENTIARUM ET SACRARUM RELIQUIARUM

I.

Episcopus Linciensis huic S. Congregationi Indulgentiarum circa Benedictionem cum Indulgentia, quae dicitur etiam Absolutio generalis, Sororibus regularibus tertii Ordinis S. Francisci impertiendam, haec dubia proponere audet:

I. Utrum Confessarius ordinarius vel extraordinarius Sororum tertii Ordinis S. Francisci, quae in Congregatione coadunatae vivunt et Episcopi iurisdictioni subiectae sunt, censendus sit delegatus pro impertienda Benedictione cum Indulgentia plenaria ?

II. Utrum dies, quibus haec Benedictio istis Sororibus impertiri potest, sint illi, qui in Directorio Ordinis Fratrum Min. pro Absolutione generali indicantur, an illi, quibus Tertiarii saeculares huiusmodi privilegio gaudent ?

Sacra vero Congregatio praefatis dubiis ita respondendum mandavit:

Ad I^um *Affirmative.*

Ad II^um *Affirmative* ad 1^am partem, *Negative* 2^am.

Datum Romae ex Secretaria eiusdem Sacrae Congregationis die 12 Iulii 1898.

Fr. HIERONYMUS M. Card. GOTTI *Praefectus.*

L. ✠ S.

† A. Archiep. Antinoen. *Secretarius*

II.

DECLARATIO (1)

Ad hanc Sacram Indulgentiarum et Ss. Reliquiarum Congregationem relatum est, cum Romae, tum alibi, quasdam passim distribui coronas, quibus Indulgentiae plenariae et partiales magna copia tribuuntur; asserunt nimirum, singulis earumdem globulis *(ad ogni chicco)*, pro unoquoque *Pater* et *Ave*, adnexas esse Indulgentias *Terrae Sanctae* nuncupatas.

In audientia diei 6 Septembris 1898, facta horum relatione SS.mo D.no N.ro Leoni Papae XIII ab infrascripto Cardinali Praefecto, eadem Sanctitas Sua, ad fidelium instructionem, mandavit declarari, nec posse, nec debere intelligi concessas Indulgentias *Terrae Sanctae* singulis globulis praedictarum coronarum, pro unoquoque *Pater* et *Ave*. Quod si quidam coronarum numerus vere benedictus fuit cum intentione iisdem Indulgentias *Terrae Sanctae* applicandi, id intelligi debet, prout revera est, quatenus, hac benedictione mediante, praefatae coronae illis simpliciter pares haberi valeant, quae Loca Sancta tetigerunt, et nihil amplius.

Itaque fideles qui eas pie retinent, acquirere possunt solas Indulgentias descriptas in *Raccolta di orazioni e pie opere per le quali sono state concesse dai Sommi Pontefici le sante Indulgenze*, pontificia auctoritate adprobante publicata, prout ibi leguntur, sub titulo *Corone e Rosarii di Terra Santa:* ani-

(1) Versio ex italico idiomate.

madvertendo tamen, ad lucrandam quamlibet ex Indulgentiis plenariis aut partialibus, sub dicto titulo numeratis, esse omnino necessarium, pia opera et conditiones respective praescriptas adimplere, eo modo et forma, quibus in ipsamet *Raccolta* exprimuntur.

Has declarationes publici facimus iuris, ad normam fidelium, mandatis obtemperantes expresse nobis a SS.mo N.ro Patre et Domino commissis.

Datum Romae ex Secretaria S. Congregationis Indulgentiarum et Ss. Reliquiarum, die 6 Septembris 1898.

Fr. HIERONYMUS M. Card. GOTTI, *Praefectus.*

L. ✠ S.

† A. Archiep. Antinoen. *Secretarius.*

III.

Bmo Padre

L'Abate Carnier della Diocesi di Parigi, animato dallo zelo di promuovere tra i fedeli la pia e devota lettura del Santo Vangelo, in edizioni corredate di note ed approvate dai Vescovi, come comanda la S. Chiesa, supplica V. S. affinchè si degni di concedere a coloro che faranno devotamente la lettura del S. Vangelo, almeno per un quarto d'ora, le Sante Indulgenze accordate a chi recita gli « Atti Cristiani », quali si rilevano dalla Raccolta pubblicata dalla S. Cong.ne delle Indulgenze. Che ecc.

« SSmus Dnus Nr Leo Pp. XIII in Audientia habita die « 13 Decembris 1898 ab infpto Card. Praef. S. Congnis In- « dulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositae, omnibus utriusque « sexus Xtifidelibus pie ac devote saltem per horae quadran- « tem legentibus S. Evangelium, cuius tamen editio a legitima « auctoritate fuit recognita et approbata, Indulgentiam tercen- « tumdierum semel in die lucrandam benigne concessit: iis « vero qui mense integro singuli diebus praefatae lectioni uti « supra vacaverint Plenariam clargitus est eo die infra men- « sem acquirendam quo vere poenitentes, confessi ac S. Sy-

« naxi refecti, simul ad mentem Sanctitatis Suae pias ad « Deum preces effuderint. Quas indulgentias eadem Sanctitas « fore quoque applicabiles animabus igni Purgaterii detentis « declaravit. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Bre- « vis expeditione. Contrariis quibuscumque non obstantibus. « Datum Romae ex Secretaria eiusdem S. Congregationis die « 13 Decembris 1898.

Fr. HIERONYMUS M. Card. GOTTI *Praef.*

L. ✠ S. † A. Archiep. Antinoen. *Secretarius.*

E SUPREMA CONGREGATIONE S. OFFICII

I.

Beatissime Pater,

Sacerdos N. N. ad Sanctitatis Vestrae pedes provolutus, sequentium dubiorum solutionem humiliter efflagitat:

I. Utrum decretum S. R. et U. Inquisitionis datum sub die 23 iunii 1886 intelligendum sit tantum de iis, qui *corporaliter* S. Sedem adire nequeunt; vel etiam de iis, qui *ne per litteras quidem per se, neque per confessarium*, ad S. Sedem recurrere valent?

II. Et quatenus decretum praedictum extendi debeat etiam ad eos, qui ne per litteras quidem ad S. Sedem recurrere valent, quomodo se gerere debeat Confessarius?

Et Deus etc.

Feria IV, die 9 Novembris 1898.

In Congregatione Generali coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei; et morum Inquisitoribus Generalibus habita, propositis suprascriptis dubiis, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Ad I. et II. Quando neque confessarius neque poenitens epistolam ad S. Poenitentiariam mittere possunt, et durum sit poenitenti adire alium confessarium, in hoc casu liceat confessario poenitentem absolvere etiam a casibus S. Sedi reservatis absque onere mittendi epistolam, facto verbo cum SS.mo.

Sequenti vero sabbato die 12 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquis. Not.*

II.

Infrascriptus Archiepiscopus N. N. Supremae S. R. et Univ. Inquisitionis Congregationi sequentia dubia proponit, ut securius in administranda Dioecesi officium suum adimpleat.

I. In hac magna Civitate N., quo undique concurrunt homines variae conditionis, frequenter a multis domicilinm mutatur. Reperiuntur praesertim famuli qui nunc apud unam familiam degunt, nunc apud alteram, ita ut in nulla parochia domicilium vel quasi domicilium acquirant. Venerunt quidem, in dictam civitatem N. ut ibidem commorarentur ad sustentationem quaerendam, et revera in Dioecesi N. habitant per maiorem anni partem, vel etiam per plures annos, ita ut si non acquirant domicilium aut quasi domicilium in hac vel illa parochia, ob frequentem mutationem habitationis, dici possunt habere domicilium in Dioecesi quo venerunt ad habitandum in perpetuum vel saltem ad longum tempus.

Quum autem agatur de matrimonio contrahendo ab illis, hactenus Archiepiscopus existimavit suos esse subiectos et posse delegare, ad matrimonium celebrandum, Rectorem parochiae, ubi de facto habitant, dummodo in Dioecesi versati fuerint per tempus sufficiens ad constituendum domicilium, quel quasi domicilium, sive nullum aliud domicilium extra Dioecesim N. habeant, sive adhuc conservent alibi aliquod domicilium, v. g. paternum vel fraternum in loco, unde oriundi.

His ultimis temporibus, nonnulli Canonistae dubitarunt utrum commoratio in Dioecesi sufficeret ad matrimonium, quando non acquiritur domicilium vel quasi domicilium in aliqua parochia determinata.

Quaerit igitur Archiepiscopus utrum recte se gerat in delegandis parochis suae Dioecesis, ad matrimonium eorum qui reperiuntur in circumstantiis supra expositis.

II. Frequenter evenit in hac Civitate N. ut quis, nuptiis iam paratis in Parochia, ubi domicilium vel quasi domicilium habet aliquot dies ante matrimonium, transit ad aliam parochiam, sive habitando apud amicum, vel in aliquo diversorio usque ad nuptias; sive in domo ubi proponit habitare post matrimonium.

Res ita se habent frequenter pro famulis et famulabus; attamen bona fide celebrant suum matrimonium in parochia prioris domicilii, parocho inscio discessus eorum.

Ad praecavendam nullitatem matrimoniorum quae fiunt hoc modo, Archiepiscopus generali statuto edixit liberum esse suis Dioecesanis matrimonium contrahere sive coram parocho actualis domicilii, sive coram parocho domicilii anterioris per tres menses a die discessus, declarando se delegationem necessariam utrique parocho concedere. Sedulo autem voluit parochos monitos hoc statutum tantum valere pro iis qui in Dioecesi N. commorari non desierint, non vero pro iis qui e Dioecesi N. egressi in Dioeceses vicinas sese contulerant ante matrimonium.

Feria IV, die 6 Novembris 1898.

In Congregatione generali coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, propositis suprascriptis dubiis, iisque maturrime discussis prachabitoque RR. DD. Consultorum voto, EE. ac RR. Patres respondentes mandarunt:

Ad I. Reformato dubio: An Ordinarius parochis licentiam concedere possit assistendi matrimoniis eorum, qui diu in dioecesi versati sunt, sed in nulla paroecia domicilium, vel quasi domicilium acquisierunt?

Resp. Negative: nisi diligenti inquisitione facta, constet eos, de quibus est quaestio, neque in civitate N., neque alibi, in nulla paroecia verum vel quasi domicilium canonicum habere, sed esse vagos.

Ad II. Reformato dubio: An licentiam generaliter Ordinarius concedere possit, tum parocho actualis domicilii con-

trahentium, tum parocho anterioris, per tres menses a die discessus eorum?

Resp.: Archiepiscopus utatur iure suo, prae oculis habita responsione S. C. Concilii in causa Coloniensi de die 18 Martii 1893.

Sequenti vero sabbato die 12 novembris eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. Resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI, *S. R. et U. Inquis Not.*

V.

Officialis Dioecesis N. ad quietem conscientiae suae, et ad normam habendam in casibus, dubium sequens proponit Supremae Congregationi:

Anno proxime elapso, vir acatholicus et puella catholica, uterque oriundus ex Roumania, ubi domicilium habent, postquam per duos vel tres annos varia itinera susceperint, quin domum reversi sint, in civitatem N. venerunt.

Proposuerant ibi commorari per tres menses, et domum ad habitandum per spatium trimestre pretio locaverant.

Elapso autem trimestre, cogitaverunt de matrimonio inter se contrahendo. Vir erat liber ad matrimonium contrahendum, puella stabat cum matre viduae et erat pariter libera. Quum vero lex civilis praescribat ut quis per sex menses commoretur in loco ubi vult matrimonium contrahere, habitationem in civitate praedicta prorogarunt iterum ad tres menses, et mense novembri, quum iam per sex menses ibi commorati fuerint, Officialem adierunt, dispensationem super impedimento mixtae religionis et licentiam matrimonii celebrandi petierunt.

Praedictus Officialis haesit, quaerendo utrum praefati sponsi acquisiverint quasi domicilium sufficiens ad matrimonium. Equidem per sex menses in dicta civitate commorati fuerant; sed quando illam ingressi erant non sibi proposuerant habitare per maiorem partem anni. Elapsis tribus mensibus, cogitaverant de matrimonio ineundo, et iterum proposuerant ha-

bitare per tres alios menses tantum ut compleretur spatium semestre requisitum ad matrimonium a lege civili.

Deficiente intentione habitandi per maiorem anni partem, Officialis, ex consulto peritorum Canonistarum existimavit sponsos non acquisivisse quasi domicilium in illa civitate, ac proinde se non habere facultatem dispensandi, nec licentiam concedendi ad matrimonium contrahendum. Sponsi vero, cum omnia paraverint ad nuptias, contractum civilem iniverunt et ad aliam regionem profecti sunt.

Petit igitur Officialis an non severius egerit in deneganda dispensatione et licentia matrimonii contrahendi, et, grato animi sensu accipiet responsum, quo in futurum ut norma pro casibus similibus uti possit.

Feria IV, die 9 Novembris 1898.

In Congregatione Generali coram EE.mis ac RR.mis DD. Cardinalibus in rebus fidei et morum Inquisitoribus Generalibus habita, proposito suprascripto casu, praehabitoque RR. DD. Consultorum voto, iidem EE. ac RR. Patres respondendum mandarunt:

Orator acquiescat; et addatur: Se conferentes in civitatem N. ex alio loco vel paroecia, dummodo ibi commorati fuerint in aliqua paroecia per sex menses, censendos esse ibidem habere quasi domicilium in ordine ad matrimonium, quin inquisitio facienda sit de animo ibi permanendi per maiorem anni partem, facto verbo cum SS.mo.

Sequenti vero Fer. VI, die 11 eiusdem mensis et anni, in audientia a SS. D. N. Leone Div. Prov. Pp. XIII R. P. D. Adsessori impertita, SS.mus D. N. resolutionem EE. ac RR. Patrum adprobavit et confirmavit.

I. Can. MANCINI *S. R. et U. Inquisit. Not.*

IMPRIMATUR
P. Fr. Albertus Lepidi O. P.
S. P. A. Magister.
IMPRIMATUR
Franciscus Cassetta Patriarch. Antioch. Vicesgerens.

Proprietas Literaria.

Romae, Typis Fratrum **Amoroso**, Piazza della Torretta Borghese N. 22-25.